

Tabore

BOG

NAROD

DOMOVINA

1977

EL FORTIN

10-11

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov ● TABOR je last in vestnik Tabora SPB ● Mnenje Tabora SPB predstavljajo članki, ki so podpisani od glavnega odbora ● Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič ● Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Božo šušteršič.

TABOR is the voice of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos ● Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires, Argentina.

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213.

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.352.870.

Naročnina: Argentina 600.— pesov; Južna Amerika 4.— dolarje; Evropa — Avstralija 6.— dolarjev; ZDA in Kanada 7.— dolarjev (zračno paketi). Letalska naročnina za vse države: 10.— dolarjev.

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, 1655, J. L. Suárez — Bs. As., Argentina, Telefon: 766-7513.

NASLOVNA SLIKA:

Za junaške domobrance ni bilo težav in ozemeljskih zaprek, katere bi jih lahko zadržale, kadar so iz najbolj skritih skrivališč in lukenj bezali krvoločne komunistične podlasice, ki so izkoriščale tujo zasedbo naše domovine za svoje perverzne namene v službi Stalinove svetovne zarote. Zgled teh dičnih domobranskih bojnikov, ki so o pravem času pokazali pravo pot vsemu svobodoljubnemu človeštvu, je še danes in bo ostal tudi v bodoče naše vodilo, da se, sedaj že vključeni v svetovno obrambno fronto človeškega dostojanstva, ne ustavimo pred nobeno oviro v našem boju za Boga — Narod — Domovino.

PORAVNAJTE NAROČNINO

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narcđ, Domovino!

Octubre-Noviembre 1977 BUENOS AIRES Oktober-November 1977

NACIMIENTO DEL COMUNISMO Y SUS PADRES

Con la industrialización de la vida en los fines del siglo pasado nace el proletariado obrero como cuarta clase social. Juntamente con la aparición del mismo empieza la dominación absoluta del liberalismo capitalista, que los explotaba al máximo sin piedad ni escrúpulos. Como respuesta a esa explotación empezaron los reclamos por los derechos humanos de la clase obrera, que también reclamaba una mas justa repartición de beneficios y ganancias. El capitalismo opresor vió el peligro, que le presentaba el despertar de las masas obreras. Por eso tenía que hacer algo para poder salvar su dominio y seguir explotando a su prójimo.

A fines de siglo también nacía entre los pueblos eslavos el movimiento paneslavista, que soñaba con la unión de todos los Eslavos con la „madre“ (matjuška) Rusia. La mayoría de éstos pueblos estaban dominados como parias por el absolutismo germano (austrohungaro), o bajo el yugo turco. Los Eslavos oprimidos deseaban liberarse del yugo opresor y así vivir libres en sus patrias soberanas. La Rusia zarista apoyaba el movimiento paneslavista, dando a los pueblos hermanos la mano amiga y protectora y por eso éstos veían en ella su salvadora y protectora. También este movimiento al igual que el despertar obrero no entraba en los cálculos y planes del capitalismo, que urgía en encontrar algo para salvar su „reinado“. Esta salvación del capitalismo tendría que venir pronto y esta salvación fué el nacimiento del comunismo.

¿Quiénes fueron los creadores y padres del comunismo? ¿Cuáles eran los motivos de su advenimiento?

Son tres los verdaderos padres del comunismo: el judaísmo, que dominaba al capitalismo, el capitalismo liberal y masónico y el imperialismo inglés.

Los judíos han visto el peligro que amenazaba al reinado capitalista

con el despertar del proletariado. Presentían, que peligraba el oro en sus manos y que podría llegar el fin de su dominio. Como entre los judíos hubo varios „filósofos“ y „sociólogos“, recurrieron a ellos buscando las ideas salvadoras, que servirían fielmente a la causa sionista. Estos „sabios“ salvadores eran Marx y Engels, judíos ambos, que empezaron con la predica de la reivindicación del proletariado, hablaban de la dictadura del mismo, prometiendo la igualdad de las clases sociales. Marx en su tratado El Capital desarrolló la nueva teoría, tan „hermosa“ y atractiva para la clase obrera. Para el judaísmo el comunismo no representaba ningún peligro, ninguna pérdida del poder, porque también dentro del comunismo dominaban los judíos. Todos sus principales ideólogos y jefes eran y siguen siendo en todas las épocas y países los judíos. Empezando con Marx y Engels, pasando por Trocky, Molotov, Kaganovich, Buharin etc. eran judíos. Bela Kun en Hungría después de la primera guerra mundial, era judío. En todos los partidos comunistas encontramos en los primeros puestos de jerarquía a los judíos. Laszlo Reich, en Hungría, Gottwald, Clementis y Slansky en CSR, Mosa Pijade y Bebler en Yugoslavia son todos ejemplos de ello. En ésta forma el sionismo domina al capitalismo y al „comunismo“, quedando así los intereses del sionismo salvados y seguros. Por eso el sionismo es uno de los padres del comunismo.

Su otro padre es el capitalismo liberal masónico. El capitalismo necesitaba algo con que asustar a las masas obreras, que iban reclamando más y más justicia y sus derechos. El advenimiento del comunismo les vino bien y lo saludaban con bombos y platillos. Para el capitalismo el comunismo era su salvación. En él veían el „cuco“ con el cual asustaban y amenazaban a la clase obrera, diciendo: „No quieran nuestro dominio nuestra opresión, no se conformen con nuestras migajas. Mirad, allá tienen el „monstruo“, que les explotará más que nosotros y que les pondrá en cadenas perpetuas. Elijan entre nuestras migajas o la esclavitud, donde estarán aún más explotados.“

El tercer padre fue el imperialismo inglés, que vio el gran peligro en el crecimiento de Rusia. Al león británico no le gustó un oso ruso poderoso. También el imperialismo no veía con buenos ojos el advenimiento del paneslavismo y el despertar de los pueblos eslavos unidos a Rusia. En todo eso Inglaterra vio el peligro para su imperio y reinado en Europa y en el mundo entero. La Rusia poderosa sería un enemigo fuerte y un rival demasiado peligroso para los planes del imperio Británico. Por eso saludaban contentos y alegres el nacimiento del comunismo.

Este triunvirato paterno acompaña siempre al comunismo a través de su historia por las latitudes del mundo. Cada vez que un pueblo se quiere rebelar contra el dominio del judaísmo, capitalismo masónico e imperialismo inglés, siempre la respuesta es el comunismo.

NASTANEK KOMUNIZMA IN NJEGOVI OČETJE

Z industrializacijo življenja ob koncu preteklega stoletja, se poraja delavski proletarijat kot četrti sloj. S pojavo proletarijata se začenja absolutna nadvlada kapitalističnega liberalizma, ki je izžemal brez usmiljenja in brez pomislekov delavske mase. Kot odgovor na to izrabljanje in na to izžemanje se je začelo med delavci gibanje. Delavski proletarijat je začel zahtevati svoje pravice in pravičnejšo razdelitev dobrin in dobičkov. Kapitalistični zatiralec je videl v tem delavskem gibanju veliko nevarnost. Zato je moral nekaj najti in nekaj ukreniti, da reši svojo nadvlado in da bi lahko naprej izžemal delavstvo.

Proti koncu preteklega stoletja se je začelo med slovanskimi narodi, ki so trpeli pod nemško — avstrijsko-madžarskim in turškim jarmom, vseslovansko gibanje. Zasužnjeni Slovani so stremeli po svobodi in po združitvi vseh Slovanov z Rusijo. Velika večina slovanskih narodov, ki so živeli kot pariže, brez vseh pravic pod tujim jarmom, je hrepenela po svobodi in da bi bili svobodni gospodarji v svojih deželah. Carska Rusija je podpirala vseslovansko gibanje in je dala slovanskim narodom svojo bratsko roko v pomoč. Zato so Slovani gledali v Rusiji svojo rešiteljico in pokroviteljico. Tudi to vseslovansko gibanje, enako kot prebujenje delavskih mas, ni šlo v račun in v načrte kapitalizma. Oboje gibanje je zahtevalo nujnih ukrepov, da se reši nadvlade kapitalizma. Ti ukrepi bi morali priti takoj. Rešitelj kapitalizma je bil pojav komunizma.

Kdo so bili tvorca in očetje komunizma? Kakšni so bili motivi za njegov nastanek?

Trije so očetje komunizma. Ti so: židovstvo, ki dominira v kapitalizmu, masonske liberalni kapitalizem in angleški imperalizem.

Židje so že vnaprej videli nevarnost, ki je grozila nadvladi kapitalizma, ko se je začel proletarijat prebujati in zahtevati svoje pravice. Čutili so, da je v nevarnosti zato, ki je v veliki večini bilo v njihovih rokah in da je v nevarnosti njihov vplivi in njihova oblast v kapitalističnem svetu. Med židi je bilo mnogo „filozofov“ in „sociologov“. Zato so se zatekli k njim, da jim ti najdejo rešilne ideje, ki bi zvesto branile interese sionizma. Ta dva rešitelja sionizma sta bila Marx in Engels, oba žida, ki sta začela „s pridigo“ o pravicah proletariata, o diktaturi proletariata, obljubljač socialno enakost. Marx je v svoji knjigi Kapital razvijal svojo novo teorijo, tako „krasno in prijetno“ za zatirane delavske mase. Za sionizem komunizem ni predstavljal nobene nevarnosti, niti izgube oblasti, ker so tudi v komunizmu prevladovali in gospodarili židje. Vsi glavni ideologi in poglavarji komunizma so bili in so še vedno židje. Začenši z Marxom in Engelsom, pa preko Trockega, Molotova, Kaganoviča in Buharina in tja do Bela Kuna in Laszla Reicha na Madžarskem, Gotvalda, Slanskega in Clementisa na češkem, Moša Pijade in Beblerja v Jugoslaviji, so bili vsi židje. V vseh komunističnih partijah

sveta najdemo na prvih vodilnih mestih vedno žide. Na ta način sionizem vlada in prevladuje v kapitalizmu in komunizmu. Tako so interesi in koristi sionizma zaščiteni. Zato je sionizem eden izmed treh očetov komunizma.

Drugi oče komunizma je liberalno masonski kapitalizem. Kapitalizem je potreboval nekaj, kar bi ustrašilo delavske mase, ki so vedno bolj in bolj zahtevale svoje pravice. Nastanek in pojav komunizma je prišel prav kapitalistom, ki so ga z vsem navdušenjem pozdravljali. Za kapitaliste je bil komunizem rešitev. V njem so videli rešitelja in „strašilo“ delavskih mas. Tem, kadar so zahtevali pravico, so dejali: „Nočete biti več izrabljani in tlačeni od nas. Ne zadovoljujete se več z drobtinicami, ki vam jih dajemo. Glejte tu imate komunizem, ki vas bo še bolj zasužnjil in vas bo uklenil v težke verige zatiranja. Izberite, kar hočete. Ali naše drobtinice, ali pa komunistično suženjstvo, kjer boste huje trpeli kot pod nami.

Tretji oče komunizma pa je bil angleški imperializem, ki je gledal s kritičnimi očmi na Rusijo in je videl v njej veliko nevarnost. Za angleškega leva je bil močni ruski medved velika nevarnost. Tudi na vseslovansko gibanje je angleški imperializem gledal sovražno in s kritičnim pogledom. Slovansko prebujenje in njihov sen po svobodi ter z združitvijo z Rusijo, ni šel v angleške račune. V tem so videli nevarnost za njihov imperij, za njihovo nadoblast v Evropi in na svetu. Močna Rusija je prevelik rival za britanski imperij. Zato je britanski lev veselo in navdušeno pozdravljaj nastanek komunizma kot njegov tretji oče.

Ta očetovska trojka spremlja komunizem skozi vse čase in po vseh deželah sveta. Kdajkoli in kjerkoli se pojavi komunizem, vedno ga najdemo v spremstvu treh očetov. Vedno, kadar se kaka dežela ali kak narod hoče osvoboditi in upreti trojnemu robstvu židovsko-kapitalističnemu in britanskemu, vedno dobi enak odgovor: Komunizem.

A. V.

Evrokomunizem – novo strašilo v Evropi

24. junija 1977 je moskovski politični tednik „Novoe Vremja“ objavil srdit napad na tajnika španske komunistične partije Santiaga Carilla, ki je nekaj dni prej objavil brošuro z naslovom „Evrokomunizem in država“.

Pojem „evrokomunizma“ seveda ni nekaj novega v svetovni areni; vendar je Carillo prvi, ki mu je dal neko organizirano „napisano obliko, ter je s tem logično tudi postal njegov najbolj izpostavljeni zagovornik.

Carillovo delo v resnici ni nič drugega, kot zapisana stališča, ki so se pojavila na konferenci svetovnih komunističnih partij poleti leta 1976 v Vzhodnem Berlinu. Takrat je Moskva nekako spregledala govorjenje svojih satrapov in voditeljev zahodnih komunističnih partij, ki so vsi govorili

o lastni poti do socializma ali komunizma, o popolni „neodvisnosti“ itd. Moskovskim tribunom se je — spričo dokazane vojaške moči Sovjetske zveze — vse to najbrž zdelo kot smešna epizoda; tako nekako, kot mačka dovoli mladičem, da se raztepejo, ker ve, da jih z lahkoto spet znosi na en kup.

Ko pa se je pojavila ideja evrokomunizma v knjižni obliki, se je seveda stvar spremenila, in sledil je udarec po Carillu. Reakcija na obeh straneh je bila ostra in glasna in sovjetskemu vodstvu se je zato zdelo primerno, da ta napad nekoliko ublaži, češ, da je kritiziralo le idejo kot tako, ne pa katerekoli komunistične partije.

Kaj pravi Carillo? — Svojo razlago „evrokomunizma“ oslanja na tri osnovne postavke:

a) položaj v današnji zahodni Evropi je čisto nekaj drugega, kot je bil v carski Rusiji pred izbruhom revolucije;

b) koncept diktature proletarijata je zastarel, ker se je zahodna industrijska družba začela sama od sebe pomikati proti socializmu;

c) nasilna revolucija po vzorcu oktobrske in drugih, ki so ji sledile, je zato ne le nepotrebna, temveč celo nezaželena.

Carillo se seveda ni nikjer odpovedal končnemu cilju komunističnega gibanja, ki je uvedba komunizma po vsem svetu. Zdi se mu le, da je razvoj dosegel točko, kjer se za ta cilj ni več treba boriti na barikadah, temveč je treba gnili demokratično-kapitalistični-industrijski družbi samo nekoliko „pomagati“, pa bo sama zdrknila v komunistični kolovoz. Carillo je zato mnenja, da se komunističnim partijam v zahodni Evropi ni treba vezati na načela, ki jih zagovarja sovjetski komunizem, ter da bi se morale v resnici povezati — potem ko bi prišle na oblast — v nek evropski blok, ki bi stal med ameriškim in sovjetskim.

Zahodni svet, ki se v svoji sedanjí politični paralizi razveseli vsakega znamenja, da ima tudi „druga stran“ svoje težave, seveda pripisuje temu razvoju vse mogoče pomene in možne posledice. Po mnenju nekaterih gre za tretji „prelom“ v komunističnem gibanju; prvi naj bi se primeril, ko se je Titu posrečilo obstati kljub uradnemu prekletstvu Moskve, in drugi, ko so se spopadli Rusi in Kitajci.

Treznejših glasovi opozarjajo na dejstvo, da je eno osnovnih pravil komunistične taktike — prilagajati se obstoječim razmeram in čakati na ugodni trenutek. V potrdilo tega svarila govori tudi celotna zdaj poznana zgodovina „frontovskega gibanja“ v predvojni Evropi, ki je privedlo do komunističnega triumfa v vsej Vzhodni Evropi, tudi v Jugoslaviji.

Poleg tega tudi „evrokomunisti“ sami poudarjajo, da kritizirajo le sovjetski NOTRANJI sistem, ne pa tudi njene zunanje politike. Carillo sam poudarja v svoji brošuri, da je razočaran nad sovjetsko družbo in sistemom, ki nima nič skupnega z Leninovo vizijo, in da zato njegova akcija ni navadna taktika, ki naj bi olajšala komunistično zmago, temveč resničen, pristen razvoj zahodne komunistične miselnosti.

„Oktobrska revolucija“, pravi Carillo, „je rodila državo, ki sicer res

ni buržujska, vendar to tudi ni država, v kateri bi bila vlada v resnici v rokah proletarijata kot vladajočega razreda. Sovjetska zveza zato še nima resnične delavske demokracije.“

Enopartijski sistem Sovjetske zveze, pravi Carillo, je pripeljal do popolne nejasnosti o tem, kaj so državne in kaj partijske zadeve. Posledice tega so, da so bile ustvarjene nekakšne ideološke podobe, s katerimi državno vodstvo prikriva vse neprijetne resnice, do pravega napredka v državi pa ni prišlo. Tako je ta sistem sam postal največja zapreka v prizadevanjih za resnično delavsko demokracijo. To pa seveda ne velja samo za Sovjetsko zvezo.

Carillo pravi, da je v Sovjetski zvezi zaman iskal praktičnih dokazov uresničevanja Leninovih konceptov. Edini napredek, ki ga je ugotovil, je bil v tem, da je Nikita Hruščov, potem ko je bil odstavljen, umrl v lastni postelji in ne na „prični“ v kakšnem sibirskem taborišču.

Največje razočaranje pa je za Carilla pomenila sovjetska intervencija v Čehoslovaški leta 1968. Zato se mirne duše otrse bojazni pred dejstvom, da ga je Moskva skupno z nekaterimi drugimi partijami proglasila za herezijo. Na poti do resničnega socializma in komunizma, pravi Carillo, nisem zašel jaz, temveč sedanji in pretekli vodniki Sovjetske zveze.

Vodniki Sovjetske zveze pa so danes po večini še vedno ljudje, ki so bodisi sami šli skozi revolucijo, ali pa so bili vzgojeni v tistem prvem revolucionarnem navdušenju, ki jim je za vselej vcepilo prepričanje, da je komunizem pot bodočnosti in Sovjetska zveza njegova najpopolnejša manifestacija. Zato sedanjega razvoja ne morejo obravnavati kot navaden „družinski prepir“, ki bo prej ali slej poravnal.

Zaradi idiotske kratkovidnosti zahodnega sveta in zaradi slepe sebičnosti zahodne družbe stoje komunistične partije v Zahodni Evropi, zlasti v Italiji in Franciji, takorekoč na pragu državne oblasti. Njihov triumf pa ne bo vseh ne Zahodu in ne Vzhodu. Spomnimo se, da se je v začetku državljanske vojne v Jugoslaviji Stalin obotavljal podpreti Tita, ker je pravilno predvideval, da mu bo zrasel grēben, če bo iz bojov izšel kot zmagovalec; kar je tudi točno tisto, kar se je v resnici zgodilo.

Neodvisne komunistične partije na zahodu zato Moskvi ne bodo kaj prida koristile. Zato si zdaj prizadeva, da bi jim — vsaj na papirju — priznala čim višjo stopnjo neodvisnosti, obenem pa jih z vso previdnostjo pripeljala nazaj v krog tistih partij, ki še vedno priznavajo sovjetsko prvenstvo. Če bo za uspeh teh sovjetskih prizadevanj zadostovalo potrpežljivo prigovarjanje, pritažene grožnje, ali nova Čehoslovaška, to se bo seveda šele pokazalo.

Zahodni svet pa stoji pred drugačno dilemo: ali naj verjame temu razvoju, to je, ali naj smatra te dogodke v resnici za „tretji prelom“ v komunističnem gibanju, od katerega seveda ne more imeti drugega kot koristi, ali pa gre tu za — novo komunistično prevaro.

Vprašanje je v resnici nepravilno postavljeno. Resnično vprašanje je namreč, kakšne bodo končne posledice? Če prevlada evrokomunizem, ali bo

tudi po svoji zmagi priznaval načela pluralizma, ali se bo neka komunistična partija, kot to priporoča Carillo, v resnici mirno umaknila z vlade, če bo izgubila na volitvah? Ali, če hočemo, kdo more jamčiti, da ob prihodu evrokomunistov na oblast ne bodo novi tisoči romali v masovne grobove, kot je bil to slučaj, ko so komunisti nastopili v Vzhodni Evropi po drugi svetovni vojni?

Odgovor je prav za prav enostaven... Komunizem je plesen, ki se je razvila na „kruhu“ naše sedanje družbe, ker smo ga pustili v vlažnem, zatohlem ozračju korupeije, političnih intrig, narodne in rasne sebičnosti, moralne otopelosti in navadne neodgovornosti. Komunizem je plevel, ki lahko preraste vsako še tako skrbno preorano in obdelano njivo, če jo potem prepustimo času in elementom. Krivice, revščina, pomanjkanje telesne in duševne boleznij kjerkoli na svetu pa danes niso nobena skrivnost več. V tej dobi bliskovitih komunikacij so ljudje dodobra poučeni o položaju v vseh kotih sveta, in samo če se bo naša družba ovedla in si resnično prizadevala za odstranitev vseh teh temnih peg na obličju človeštva, se bo tudi ubranila komunizma ene ali druge vrste. V resnici je samo v tem edini izhod: komunizma ne bosta premagala ne orožje, ne denar. Premagati ga more le dobro in pošteno informiran volilec.

Najbolj zanimivo in tudi najbolj poučno pri vsem tem je zato dejstvo, da je celo ta najnovejši „prelom“ v komunističnem gibanju — pa naj bo iskren ali ne — zasnovan na zahtevi po spoštovanju človečanskih pravic in to celo v partijah, ki človeka sicer vselej podrejšajo — državi!

Avugst Horvat

Človek je dolžan skrbeti za sočloveka

(Ob drugi obletnici blagoslovitve zavetišča škofa dr. G. Rožmana)

Škof Slomšek je učil svoje vernike, da mora vsaka srenja za svoje potrebne skrbeti. In škof Rožman je v okrožnici z dne 4. avg. 1932, v času velike brezposelnosti naročal župnikom: „Zapoved ljubezni nas 'sub gravi', (t. j. pod smrtnim grehom) veže, da za te siromake poskrbimo, kolikor je mogoče.“ (Dr. J. Kolarič, Škof Rožman, II, str. 238). V novoletnem pismu za leto 1935 pa pravi: „Karitativno delo je nujnost v dobi brezposelnosti in bede. Vemo, da je brezposelnost in vsa moralna stiska, ki je z njo v zvezi, sad kapitalistično urejene družbe. Razumemo klic po reformi družbe. Vemo, pa tudi, da se bolezen ne zdravi s tistim strupom, ki je bolezen povzročil. Proti temu strupu je edino zdravilno sredstvo dosledno in dejansko krščanstvo. Prva in glavna zapoved krščanstva pa je ljubezen. Brez dejanske ljubezni do bližnjega je krščanstvo piškavo... Ne dajmo se motiti po zunanjih

znakah krščanstva, pogledimo v globine, pa bomo spoznali, da tudi v tako imenovanih dobrih kristjanih in mnogokje in mnogokdaj manjka dejanske ljubezni, ki je po Jezusovi besedi znak krščanstva. Ta ljubezen pa se veep' v duše le z vajo, z dejanji ljubezni.“ (Istotam str. 240). V svojih prizadevanjih je bil zdravnik socialnih ran, kot pravi življenjepisec.

Človek je odgovoren za sočloveka

Vsak je najprej odgovoren za samega sebe. To zahteva dostojanstvo osebe, vest, življenjsko poslanstvo. Vsak je odgovoren za svoje uspehe in neuspehe, za padce in kreposti pred Bogom, samim seboj, družbo in zgodovino. To pa ni enostavno, lahko. Da to zmore, se mora stalno vzgajati, ačiti, vaditi v premagovanju, vplivati na druge, da bo svet bolj človeški in pravičen.

Za doseg tega pa sta potrebni dve stvari: iskreno stalno zaupanje v Boga in volja nesebično služiti bližnjemu.

Eden izmed predpogojev, da more človek to nalogo vršiti, je svoboda. Samo svobodni človek je lahko odgovoren za svoja dejanja. Le v svobodi lahko spozna svoje poslanstvo, svoj cilj, lahko ukrepa v skladu s svojo vestjo, dostojanstvom in dolžnostmi.

Človek ima po svoji naravi pravico do svobode; da pa lahko to pravico uveljavi, mora živeti v okoliščinah, ki mu omogočajo to v tvarnem in duhovnem pogledu. Zato stalne življenjske potrebe, stiska, borba za obstanek, mizerija, slabijo človeka in ga lahko pripeljejo tako daleč, da pozabi na svojo pravico do svobode. Človek, ki živi v stalnem pomanjkanju in potrebi, ne more misliti na potrebe duha, na nadnaravne vrednote, živeti po veri, biti prijatelj in solidaren s sočlovekom.

Nasproti temu pa obilje in bogastvo tudi pokvarita človeka. Čuti se močnega, se zapre v samoljubje, preda egoizmu in pohlepu, ostane gluhi in trdi pred dolžnostmi socialne odgovornosti. Udobno življenje in izobilje človeka izpridita, postane prevzetan in egoist.

Kljub vsem napakam posameznikov zgodovina človeštva vodi, sicer zelo počasi in ne brez težav, človeštvo k vedno večji solidarnosti. Ljudje se čutijo vedno bolj povezane in soodgovorne. To je poseben znak naših časov, kot uči drugi vatikanski koncil, in eden izmed vidnih sadov evangeljskega oznanjevanja Cerkve.

To se ni zgodilo enostavno, brez težav, ampak skozi tisočletna prizadevanja. Cerkev vedno uči, da imamo vsi ljudje, brez ozira na raso in družbeni položaj, isti izvor, iste pravice do življenjskih sredstev, isti cilj. Bog noče, da človek trpi pomanjkanje, da ga zapostavljajo, da samotari, živi izoliran, ampak, da živi in sodeluje z drugimi. Zato ni ustvaril vseh ljudi enakih, ampak različne, predvsem z različnimi sposobnostmi. Vsak hodi k istemu cilju, a po različni življenjski poti; vendar ni samotar, povezan je z drugimi. Na tej poti so eni žalostni, drugi veseli; pravimo, da eni imajo srečo, drugi pa smolo.

Te razlike so naravne in tudi potrebne. Preko njih Bog preizkuša naša srca. Za večne čase namreč drži opozorilo, da bo vsaka družba in skupnost imela med seboj potrebne, reveži bodo vedno na svetu. Toda temu sledi opozorilo, da se ne bi dala zapeljati, da ob koncu stoletij Sodnik ne bo vprašal nobenega samo, če je bil veren, ampak in predvsem, če je nasitil lačne, oblekel gole, sprejel popotnike, lajšal bratovsko gorje. Od izpolnjevanja tega zavisi večna sreča vsakega človeškega bitja.

Dolžnost pomagati potrebnim

Obstaja stroga dolžnost za vsakega, ki more in zmore, da pomaga potrebnim. Pri tem pa nastane vprašanje, kdo je potreben?

Na kratko je na to vprašanje težko odgovoriti, nekaj se pa le lahko pove v par besedah. Kdor si ne more sam zaradi bolezni, fizične ali duševne nesposobnosti zaslužiti za življenje potrebnih sredstev, kdor nima brez lastne krivde toliko, da bi kril najnujnejše potrebe, kdor se iz različnih razlogov znajde v duhovni in tvarni bedi in stiski, morda brez strehe in doma, je potreben pomoči posameznika in skupnosti. Potreben ima pravico do te pomoči, skupnost pa dolžnost nuditi jo.

Kdo pa ima dolžnost pomagati v skupnosti? Določiti, opredeliti to dolžnost je še veliko težje kot pa določiti kdo je potreben, komu moramo pomagati. Navadno se vsi čutimo potrebne, vsakemu vedno kaj manjka, rad bi imel več, večje udobje in blagostanje. Toda vsak kdor ima več kot je potrebno za redne življenjske potrebe normalnega, zmernega in poštenega človeka, upoštevajoč njegovo starost, stan in poklic, je dolžan pomagati bližnjemu v potrebi. Krščanstvo, posebej še cerkveni očetje prve dobe so učili, da premoženje, ki presega lastne potrebe, pripada bližnjemu v potrebi; lastnik je samo njegov upravitelj in bo dajal obračun in odgovor o njega uporabi.

Ta pomoč bližnjemu od odvišnega premoženja ni miloščina, je dolžnost, ker ima potrebni do nje polno pravico. Dejanja miloščine pa vršimo le takrat, kadar si sami pritrgamo od lastnega potrebnega za življenjski obstoj in pomagamo bližnjemu, ki se nahaja še v hujši potrebi. Dejanje miloščine je dejanje resnične krščanske ljubezni.

To je lahko povedati, a zelo težko izvrševati v vsakdanjem življenju. Človeški egoizem se temu upira. Toda, če gledamo realno na življenje in imamo stalno pred seboj njega končni cilj, se tudi ta egoizem da ukrotiti in premagati.

Zavedati se moramo vsi in vsak, da v življenju nimajo vsi ljudje enakih uspehov in sreče. Nekatere Bog preizkuša, jih obdaruje s težavami in tako preizkuša njih same in naša srca. Papež Janez XXIII. je v enem izmed nagovorov rekel, da prosi, da mu naj dobri Bog ne plača že na tem svetu dobrih del, če jih je kaj naredil, ampak pridrži za večnost. Nekaterim Bog že na tem svetu poplača vsa njihova dobra dela z bogastvom, srečo in častjo, a ji potem malo ali nič ne ostane za onstranstvo.

Potrebni med nami

Že od vsega začetka, odkar smo prestopili meje domovine in se napatili v tujino, v negotovost, smo imeli med seboj potrebne, ki si niso mogli ali znali sami pomagati. Imamo jih tudi sedaj v deželi, kjer živimo. Da jim pomagamo, obstajajo zavetišče škofa Rožmana, Vincencijeva konferenca in društveni dobrodelni skladi. Vincencijeva konferenca in dobrodelni skladi bi naj nudili pomoč v trenutnih potrebah in stiskah, zavetišče bi pa naj nudilo streho in dom ostarelim in onemoglim, ki so sami na tujem brez svojcev in pomoči. Mišljeni so bili predvsem bivši borci, zato pobuda za njegovo ustanovitev in gradnjo od strani borcev, ki so se borili proti komunističnemu nasilju in tujemu okupatorju za svobodo domovine.

Potreba zavetišča je bila vedno, posebej pa še danes, živa realnost, toda že ne samo za osamele borce, ampak tudi za druge, ki imajo svojce in lastno družino.

V svobodnem svetu sta starost in ostarel človek vedno večja problema. Na eni strani se zdravniška veda trudi, da bi človeku podaljšala življenje, po drugi strani se pa mladi branijo svojih ostarelih staršev. To se dogaja tudi v naši skupnosti. Realen, resničen primer: S culico sta prišla na tuje. Ustanovila sta družino in dom, dobro vzgojila in preskrbela otroke. Prišla je starost in bolezen. Ostal je sam. Mladim je postal odveč. Zato pojdi v dom za ostarele! Ne, ne grem; mene bodo samo nesli iz te hiše. Solza se mu je potočila po licu. Vztraja. Take odločitve vsi ne zmorejo, nekateri se vdajo in gredo.

V današnjem svetu niso resničen problem ostareli in onemogli v družinah, ampak največkrat mladi, — tudi v naši skupnosti. Ne pada samo narodna zavest, ampak je tudi občutno opuščanje verske prakse, posebno med fanti. V tem pogledu je asimilacija že naredila veliko več, kot si mislimo. Zakaj? Mladim se pogosto nudi preveč, dovoljuje preveč, zadovoljuje kaprice, obožuje, ne navaja pa k odpovedi, na žrtve, s katerimi se bodo preje ali sleje v življenju nujno srečali. Ne pripravlja se jih na življenje. Zato ne znajo pravilno ceniti truda in prizadevanj svojih staršev, jih ne spoštujejo, še manj pa izkazujejo dolžne ljubezen in hvaležnost. Posebno tuja jim je hvaležnost; zato žalostni primeri zapostavljanja ostarelih v njihovi jeseni življenja.

Dosedanji primeri silijo, prosijo, da o vprašanju resno mislimo. razpravljamo in potem storimo vse, da se ne ponovijo več. Zavetišče pa bo služilo v resnici samo tistim, ki so dejansko sami, največkrat že od prvega dne sirote na tuji zemlji.

Ni pravice brez dolžnosti! — Pomislite na to, kadar upravičeno pričakujete da „TABOR“ izpolni svoje poslanstvo v času, ki ga doživljate! — Poravnajte zaostalo naročnino in prispevajte v tiskovni sklad „TABORA“!

SLAVA GENERALU RUPNIKU

Spominska svečanost ob 31-letnici mučeniške smrti generala Leona Rupnika dne 4. septembra 1977 v Buenos Airesu je imela še poseben pomen, ki ga s ponosnim zadoščenjem podčrtavamo. Ko si namreč režimovci v domovini in njihovi lakaji v tujini utvarjajo, da bo s telesnim odmiranjem preživelih ostankov slavnih domobranskih mučencev splahnela tudi njih veličastna ideja, zaradi katere so o pravem času in na pravem mestu postali mogočen zgled vsemu svobodoljubnemu Človeštvu zemeljske oble, je na tej svečanosti krepko in jasno spregovoril predstavnik v tujini rojene slovenske inteligence, mladi argentinski zdravnik dr. Miha Stariha. — Njegove pomembne besede prinašamo po rokopisnem osnutku govornika. — Op. ur.

Narod, ki ne spoštuje in časti svojih veliki hmož, jih ni vreden.

Danes, ko se spominjamo 31-letnice smrti generala Leona Rupnika, lahko s polno pravico tudi njega prištevamo med tiste velike Slovence, ki zaslužijo našo ljubezen in spoštovanje.

Gotovo je general Rupnik opravil svoje največje zgodovinsko delo v enem izmed najtežjih trenutkov naše slovenske zgodovine. Ravno zaradi tega je ena izmed najbolj diskutiranih osebnosti; kajti živel je na prelomnici časov, ki so do dna pretresli našo domovino, in ob katero se še danes mnogi zaletavajo z vsakovrstnimi očitki.

Nedvomno pa je general Rupnik del naše zgodovine, mimo katerega ne bo mogel iti nihče. Zgodovina, ki počasi in sigurno odkáže vsakemu svoje mesto, bo ob spoznanju dogodkov, ki so se vršili ob času, v katerem je bil prisiljen biti voditelj svojega naroda, tudi generalu Rupniku dala tisto častno mesto, ki mu pripada.

V tistem strašnem letu 1943, katerega veliko priči je še danes raztresenih po vseh koncih naše zdomske Slovenije, so tisoči bojnikov Vaških straž, raztreseni, zapuščeni in izdani ostali brez moči za obrambo našega naroda. Tedaj je general Leon Rupnik ustanovil Slovensko domobranstvo, po 1000 letih našo prvo narodno vojsko, takrat edino realistično vojaško formacijo, katere namen ni bil, bojevati se za tuje interese, ampak samo in izključno — braniti interese slovenskega naroda in obstoj slovenskega naroda kot takega.

Ta vojska, ki je bila idejno prežeta in prepričana, da je komunizem največji sovražnik slovenskega naroda, ta vojska, ki ni nikoli omahovala, in v kateri je bil sleherni borec pripravljen darovati svoje življenje za idejo in narod, je bila pač ena izmed največjih njegovih stvaritev.

Ko bo nekoč svobodna in neodvisna Slovenija imela svojo narodno

vojsko, bo gotovo smatrala Slovensko domobranstvo kot svoj začetek — in generala Leona Rupnika kot enega izmed velikih predhodnikov.

Mi, ki smo rojeni v Argentini, smo prepričani, da, kakor danes slavimo in častimo generala San Martina in smatramo njegove grenadirje za srčiko argentinske vojske, bosta v bodoče slovenski zgodovini general Leon Rupnik in njegovo Slovensko domobranstvo pomenila isto.

Ne moremo se spominjati generala Leona Rupnika brez njegovih domobrancev in ne moremo iti mimo domobranstva, ne da bi se spomnili na slovensko mladino; saj so v pretežkih letih 1943—1945 padali fantje, ki še niso izpolnili 20 let.

Očitati še danes generalu Rupniku kolaboracijo, je pozabiti, da je slovenski narod tedaj preživel revolucijo za časa okupacije. Kot vojak je general Rupnik storil, kar mu je narekovala njegova dolžnost: za ceno svoje osebne žrtve, za ceno osebne časti žrtvovati se za svoj lastni narod!

Očitki pa sploh izgubljajo na resnosti, kadar pozabljajo, da je bil general Rupnik eden izmed največjih strategov bivše jugoslovanske vojske ter je bil o dogodkih, ki so se v tistih časih odigravali, informiran bolje kot večina.

Danes, ob 31-letnici, ko se s spoštovanjem in hvaležnostjo spominjamo generala slovenskih domobrancev, tudi ne moremo iti mimo dejstva, da se kljub trpljenju in izdajstvu, ki so ga nad njim zagrešili mnogi, ki se morajo le njemu zahvaliti za svoje življenje, kljub osamljenosti, ko je sam in zapuščen, brez prijateljev stoično prenašal v neslovenskem taborišču usodo tistih žalostnih dni, katero je končno zaključil njegov sramotni proces in usmrteitev, danes se njegovi preživeli domobranci in mi — vaši sinovi — s hvaležnostjo spominjamo njegove velike žrtve, ki jo je doprinesel za lepšo bodočnost slovenskega naroda, in kličemo: Slava njegovemu spominu!

ZA ZGODOVINO

GEN. L. RUPNIK — OBVEŠČEVALNA SLUŽBA

(Nekaj gradiva iz arhiva izvirnih dokumentov)

Zibertovo poročilo.

(Nepodpisana kopija za informacijo prezidenta.)

Skoraj vsi, ki smo septembra 1943 pristopili k obveščevalni službi, smo se zavedali naslednjega:

1.) ilegalno delovanje ni več potrebno, ker je bila ustanovljena samostojna slovenska oblast (dokaz: prisega).*)

*) Ni mišljena domobranska prisega. — Op. ured.

2.) zavedali smo se, da je z ozirom na naravo obveščevalne službe potrebna brezpogojna zanesljivost in zaupanje.

3.) zavedali smo se, da bomo KP le tedaj kos, če bomo zgradili železno organizacijo po modernih načelih organizatorne teorije.

4.) nobeden ni hotel služiti v okviru obveščevalne službe kaki skupini ali kliku, ampak je vsak prisegel, da bo služil le koristim slovenskega naroda v okviru objektivne avtoritete.

Do Božiča 1943 sta delo in organizacija napredovala, ker je vse delovanje ustrezalo zgornjim predpostavkam. Okoli Božiča so pa nastala trenja, češ, da se je celotne organizacije polastil g. Glavač po svojih eksponentih. Večini, ki nismo imeli nikakih skušenj od poprej o raznih političnih ozadjih, tem trditvam nismo pripisovali vse resnice. Zdelo se nam je, da gre zgolj za manever od strani strankarjev, ker se delo ni razvijalo v zaželjeni smeri. Kdor ni bil poučen, je naravno bolj veroval mlademu kot pa starejšemu, ker je le temu pripisoval več politične prevejanosti in bluffiranja. Prisega je bila postavljena na preizkušnjo: ali s strankarji, ali z nadstrankarji, ki so poudarjali zgolj legalnost.

Po vseh teh zgodbah smo imeli vsi prepričanje, da mora g. Glavač le nekoliko imeti prste vmes. Domnevali smo, da le v toliko, v kolikor je g. Vrščaj učenec g. Glavača. Delovanje organizacije se je nekoliko stabiliziralo, a povsem nikoli več, ker je bilo pri marsikateremu članu podrti zaupanje.

Predstavniki stranke so me skušali potegniti v svoj krog s tem, da so mi ponudili mesto v vodstvo SL, kjer bi prevzel obveščevalni sektor. Ponudbo sem odklonil, ker sem dejal, da sem prisegel na legalno obveščevalno službo. Res pa je, da se je formulacija prisega glasila zelo nerodno, kar pa spada v poglavje taktike in bo še pozneje govor o tem.

Ker v takem vzdušju nisem hotel več delati, sem se vpisal v SDL. Pozivu se pa nisem odzval, ker so se spori ugledali vsaj na zunaj. Šlo pa je s težavo, ker so se pri rekrutaciji vedno slišali očitki, da smo Glavačevci. Spori so se še vršili, zlasti okoli kartoteke, katera je bila narejena v januarju 1944. Pri tem sporu sem se zopet postavil na stališče, da je kartoteka last obveščevalne službe, ne pa kogarkoli drugega. Večina bi sploh zapustila obveščevalno službo, ker zaupanja ni bilo več pravega. Zadrževalo nas je le dejstvo, da je bila organizacija že lepo izpeljana in smo že tudi želi uspehe. Čim bolj smo delali, tembolj smo uvideli, da bi bila velika škoda, če ne bi bilo obveščevalne službe.

Organizacija je životarila tja čez februar, delalo se je, kolikor je bilo radi raznih, vedno se ponavljajočih nasprotovanj mogoče. Poleg nalog obveščevalnega oficirja, mi je bila naložena še dolžnost, da držim stike z g. Smersujem, s katerim se poznavava že 20 let. G. Smersu mi ni skrival ter dejal le to, da je obveščevalna služba prešla popolnoma v roke g. Glavača, ker sta gg. Vrščaj in Horvat popolnoma njegova človeka. Ker sem bil radi svojih izjav in dejanj sam smatran za Glavačevca, mi kaj več nobeden ni zaupal. Dokazoval sem, da je potrebna obveščevalna služba in potrebna zato poseb-

no zgrajena organizacija. Vse to so priznali, priznali tudi legalnost, le svojo pesem o Glavaču so ponavljali. Seveda je bil meni, čeprav je bil g. Glavač moj znanec, g. Glavač kot politični problem popolnoma neznan. Sam zase sem sicer bil odslej prepričan, da je g. Glavač bil duhovni vodja organizacije. G. Vrščaj je stalno zanikal, da bi imel kaj zvez z g. Glavačem kot političnim faktorjem. Nasprotno, vedno je pripovedoval zgolj o mladi SLS, o sporih v stranki, kjer g. Smersuja izigravajo oz. so ga izigrali, ko se je v januarju 1944 mudil v Rimu. Pripovedoval je še to, da se loči linija g. Smersuja od linije ostalih članov in da se bo dalo z njim delati na legalni liniji. Težko mu je le premostiti tisti prijateljski krog okoli stranke. Za dokaz, da mora v tem biti nekaj resnice in da je v besedah g. Smersuja le nekoliko taktike, sem smatral le to, da je imel g. Vrščaj vedno prost dostop do g. Smersuja in je imel ključ vrtnih vrat.

Po vsem tem sem smatral, da je stvar ne samo, kar se legalnosti tiče, urejena, ampak še več, da tudi pametni del stranke podpira legalno stvar. To pa še zlasti zato, ker mi je g. Smersu sam dejal, da se je razgovarjal z g. podpolkovnikom Kregarjem**) glede obveščevalne službe.

Okoli 20. marca 1944 sem bil poklican v pisarno g. podpolk. Kregarja. Sprejel me je g. Vrščaj in dejal, da g. podpolk. Kregar ni utegnil priti, pač pa da me imenuje za šefa obveščevalne službe. Nekak moj pomočnik mi bo g. Večerín, ki je bil istočasno povabljen, g. Vrščaj bo pa referent za špionažne zadeve. Moje naloge so po mnenju g. Vrščaja bile v tem, da predstavljam obveščevalno službo na zunaj pred oblastmi, na znotraj pa zlasti vodim zbornice obveščevalnih oficirjev. G. Večerín bi pa predstavljal v glavnem tehničarja, ker je bila pisarna neurejena. G. Vrščaj je pa prevzel nalogo, da sprejema obveščevalno pošto. To mu je dostavljal kurir Rabselj na domu, ali pa spotoma, ne pa v pisarni.

Ker je bil ves arhiv ukraden v februarju 1944, nisem mogel ugotoviti dotedanjega poslovanja. Ob prevzemu nisem opazil nobene nerednosti, razen tega, da je blagajniška knjiga izkazovala Lir 3.000.— izdatkov za specialiste, za kar pa ni bilo potrdil.

Moja glavna naloga pa je po intencijah g. Vrščaja bila v tem, da sem v stalnih stikih z g. Smersujem in Fincem. To je bilo potrebno zato, da nam gospodje „stranka“ ni odbila od sodelovanja vseh ljudi, ki so bili pripravljeni delati na legalni liniji, pa so se tega branili, ko so zvedeli, da je obveščevalna služba po eksponentih v rokah g. Glavača. Gospode od stranke sem prepričeval, da je obveščevalna služba sedaj urejena in da pošto odpiram jaz. To jih je zanimalo zato, ker so bili prepričani, da dobiva politična poročila g. Glavač in nobeden drug. O političnih poročilih in sploh o političnih vprašanjih pa se v okviru naše organizacije ni razpravljalo. Naša organizacija se je smatrala kot zgolj protipartijska in protiofarska obveščevalna služba. Čudno se mi je zdelo le to, da g. podpolk. Kregar kot odgovoren šef ni prišel ob

**) Kap. freg. Janko Kregar — Op. ured.

mojem nastopu novega mesta, niti par dni kasneje, ampak šele po dolgem času in še to le poredkoma. Ob priliki, kadar se je oglasil, ni dal nobenih sistematičnih smernic, ampak se je zanimal za zgolj konkretna vprašanja ali konkretne naloge.

Vse doslej sem bil prepričan, da g. Glavač ne dela nobene politike na svojo roko (zato ni imel nobenega naslova, ker ni opravljal nobene upravne funkcije), ampak da kot privatnik stoji na istem stališču kot naša organizacija in da je kot učitelj g. Vrščaja duhovni oče marsikaterim organizacijskim in akcijskim pobudam. To mnenje sem začel polagoma izgubljati. Povod mi je dal članek v prvi številki okrožnice „Slov. Edinost“. Objavljen je bil članek Katoliška tradicija, ki pa je bil pisan bolj v političnem smislu, kot bi to pristojalo za okrožnico obveščevalne službe. Ta članek je dal povod, da so se naši člani začeli razburjati: ali smo politična stranka, ali smo obveščevalna služba. Člani niso hoteli politike, ampak strokovna navodila za vršitev obveščevalne službe.

To mnenje, da se g. Glavač ne bavi s politiko, sem s tem zgubljal, zgubljal pa tudi mnenje, da naša organizacija ne služi njegovim političnim ciljem. K temu so me privedla sledeča opazovanja in dogajanja. (Dokler tega nisem do dna spoznal, sem prepustil, da je poslovanje s pošto teklo v nakazani smeri, ker nisem hotel zganjati birokratizma, če ni potrebe.)

1.) *Iskanje širokih zvez.* Če smo zgolj antipartijska obveščevalna služba, nam ni treba zvez z različnimi političnimi faktorji, v kolikor ni to utemeljeno radi rekrutacije novih članov. Sicer zadostuje zveza z nadrejenimi in pa policijo.

2.) Opazil sem, da mnogi vodilni ljudje gledajo v nas *politično grupo*. Primer: upravnik dr. Hacin mi je ob prvem stiku dejal: ali vam je znan TOS, obv. služba, ki se zbira okoli prezidenta (g. upravnik je mislil, da sem vodja obveščevalne službe Informacijskega urada).

3.) Čudno se mi je zdelo, da mi je povabilo g. Wurniga, SS-Untersturmführerja prinesel g. Glavač, ne pa g. podpolk. Kregar, če bi ta smatral za potrebno. Tudi sem v razgovoru z g. Wurningom spoznal, da me smatra za „Glavačevca“, t. j. pripadnika neke politične frakcije struje, za kar se pa nikoli nisem smatral.

4.) *Poseben polit. krožek.* G. Mavcu, vodji podeželske obveščevalne službe sem potožil, da kot novinec ne poznam raznih fines, katere bi moral upoštevati pri raznih vezvah. (Primer upravnika dr. Hacin). Povabljen sem bil nato v poseben krožek, katerega so sestavljali gg. Glavač, Mavec, Vrščaj in jaz, pozneje pa še nekolikokrat g. Lavrih. Na teh sestankih so se premlevali politične novice, delali načrti za razne akcije (propagandne itd.) Na teh sestankih sem videl, da ima g. Glavač mnogo zvez, da vodi politiko na svojo roko, ne kot amater, ampak kot profesionalist; zato so mi postale še marsikateri stvari jasne.

5.) Zakaj se je v tekstu prisege omenjala SL, če smo prisegli na legalno obveščevalno službo. Okvir SL je marsikoga motil.

6.) Zakaj se je vedno govorilo le zgolj o tem, da smo protipartijska in protiofarska obveščevalna služba — politična je bila pridržana njim samim (g. Glavaču in Vrščaju).

7.) Zakaj ni g. podpolk. Kregar čutil potrebe, da bi meni dal smernice za delo, da bi razložil cilj organizacije, ko sem bil vendar formalni in *odgovorni šef* obveščevalne službe. Istočasno pa, ko sem čakal g. podpolkovnika v 10 dnevih okoli 30 ur za navodila in ureditev raznih stvari, se je sestal z g. Glavačem in g. Vrščajem, neodgovornim — toda dejanskim šefom (govor na krožku).

8.) Zakaj je odpiral pošto g. Vrščaj, jo sprejemal na domu in posebej oddajal g. podpolk. Kregarju.

9.) Zakaj je kriminalni detektiv izjavil ob policijski preiskavi vloma, da izgleda bolj samovlom kot pa vlom. Tedaj je izginil ves arhiv.

10.) Zakaj je bil g. Vrščaj istočasno že v zvezah

a.) z SIPO (izjava g. Wurniga),

b.) bil referent za center pri POS-u.

Vprašanje je, ali je bil to z vednostjo g. podpolkovnika in SIPO, ali ne. Ali ve g. podpolkovnik in SIPO za to, da je bil g. Vrščaj referent pri POS-u? (Obstojajo indici, da g. podpolkovnik oz. Gestapo nista vedela).

11.) Zakaj se je vse, karkoli je bilo tipkano v glavni pisarni, spravljalo v poseben centralni arhiv (CA), za katerega mesto jaz kot odgovorni šef nisem vedel in ne vem.

12.) Zakaj so se nove legitimacije izdale poprej, predno sem prevzel vodstvo, ko se je to predvidevalo. (Dokaz: ob priliki vloma sva bila klicana na razgovor z g. Vrščajem samo g. Večerin in jaz, češ, da sva samo midva vredna tega zaupanja, da lahko ugotovimo, kdo je ukradel arhiv in stroj, pravi vzrok bo pa bržčas ta, da se je predvidevalo, da bodeva g. Večerin in jaz prišla v glavno pisarno ter bodeva kot razumna človeka, ki sva od začetka v organizaciji, pač vprašala: kje je arhiv). Legitimacijo (novo) poseduje tudi g. Horvat Franci, policijski agent, čeprav ni registriran kot naš obveščevalec (po izjavi g. Vrščaja).

13.) Zakaj je g. Vrščaj pisal o minerstvu pri Gestapu v dopisu na g. podpolkovnika, ko je vendar jasno, da tega ni treba, če je g. podpolkovnik sam zvezni člen med g. prezidentom in Gestapom.

14.) Zakaj so se nekatera politična poročila začela skrivati in zadrževati potem

a.) ko se je g. podpolkovnik začel umikati tej skupini,

b.) ko sem prepovedal, da bi kdo drug odpiral pošto kot jaz sam.

15.) Zakaj se je kar naenkrat pokazala nujna potreba organizirati obratno (Tu je z roko pripisano: Urbanč. — Op. ured.) obveščevalno organizacijo (sicer se je že prej o tem govorilo, pa vendar ne v tej obliki) s posebno pisarno in uradništvom, če ne zato, da si skupina zopet pridobi na nekem sektorju absoluten vpliv, katerega je v terenski organizaciji izgubila, ker se nismo pokazali zvesti sluge, na zunaj pa kot nezanesljivi, celo ilegalski morda.

(Ko so se informirali o zanesljivosti g. Seliškarja, gospodarja hiše, v kateri je pisarna OBO, je poglavje zase, dobro pa osvetljuje njihove metode dela).

16.) Zakaj je bil vključen g. Lipovec v našo organizacijo in na čigavo iniciativo. G. Lipovec je bil vključen v organizacijo na predlog g. Vrščaja, da bi vršil posle urednika Slovenske edinosti. Zadnji namen pa je bil ta, da so ga skušali pridobiti bolj na svojo stran, ter bi jim služil v tem primeru kot mostičar med stranko in Glavačevci.

Gospodu Glavaču je treba priznati bistroumnost, ker je spoznal in uvidel to, kar drugi niso:

- 1.— Protikomunistični tabor ne bo nikdar tako uspešen v svojem boju, če se ne bo pravitako sistematično in železno organiziral kot se je KP.
- 2.— Najbolj uspešna je podtalna organizacija
 - a.) zato ker je sovražnik ne vidi in ne more proti njej rovariti,
 - b.) ker že psihološko dobro vpliva na posameznika (primer: OF).
- 3.— Spoznal je, da je v bistvu vsaka politična organizacija framasonerija in KP obenem tudi obveščevalna organizacija.
- 4.— Spoznal je, da je za tako organizacijo treba časa in sredstev; časa zato, da se ljudje prekuhajo v ideološkem in organizacijsko akcijskem smislu, sredstev pa zato, ker taka stvar stane. Takih ljudi in pa sredstev nima. Zato je treba eno kot drugo dobiti tam, kjer so. Vsega tega pa ni mogoče dobiti, če bi povedal, kak cilj zasleduje; zato je treba stvar skriti, cilj obiti, taktizirati, postavljati firme, kulise, katerim sledi razne potegavščine in blufiranja. Nečarnost je pa v tem, da se stvar razkrije, kar se je v tem primeru tudi zgodilo.

Iz vsega povedanega je jasno, da je g. Glavač hotel in še danes hoče voditi politiko. Zame je popolnoma brez pomena, ali hoče to še naprej ali ne, ali hoče že danes ustanoviti jedro bodoče stranke ali ne. Zame je tudi popolnoma vseeno, ali mu bo v bodoče to uspelo ali ne, ali gradi jedro na legalni bazi ali ne. Zame je važno to, da sem se s prisego zavezal, da bom deloval v okviru legalne obveščevalne službe za koristi slovenskega naroda. Odpovedal sem se vsakemu strankarstvu (član kake politične stranke sploh nisem nikdar bil). Hotel sem in še danes hočem služiti le koristim slovenskega naroda t. j. domobranski ideji, ki ima vidno predstavništvo (objektivno avtoriteto) v slovenski oblasti (prezident), ne pa v neodgovornih privatnikih. V današnjem boju, ko je treba vse pozitivne sile združiti, pravimo, da stare stranke spe; ali naj zato nove gradimo?

Odkar sem to igro spoznal, sem čutil dolžnost, da jo razkrijem in nje kvarni vpliv odstranim. Nočem, da bi danes igral isto vlogo, kot so jo krščanski socialisti v okviru OF; bili so samo kulisa, stopnice za KP. Spoznal sem, da je vpliv Glavača pravitako kvaren, če se ga omenja kot vodjo v okviru obveščevalne službe, kot je bilo kvarno sodelovanje krščanskih socialistov z OF, da množica ni spregledala pravih ciljev.

Priznam, da politično ne bi bilo modro, delati iz tega kaka vprašanja. Premišljeval sem, potrpel dovolj, dokler sem z ozirom do stvari same mogel. Danes se mi zdi, da je politično manj modro, če molčim in ne razčistim ozračja, ker smo zaradi vpliva g. Glavača zelo razglašeni kot Glavačevci. Radi tega vpliva je na eni strani naši organizaciji onemogočeno, da v polni meri dobiva poročila, ker se ljudje boje, da bi prešla v roke g. Glavaču (interes g. Glavača se ne krije z interesom g. prezidenta). Na drugi strani pa nam ni mogoče v toliki meri organizirati takoimenovani „domobranski blok“, čeprav ga g. Glavač in g. Vrščaj z vsem srcem zagovarjata. Skratka; organizacija nima tistega poleta, ki bi ga imela, če tega vpliva ne bi bilo. Res pa je, da so ta vpliv g. Glavača na našo organizacijo razglasili gg. od strani. Nam je to povzročilo ogromne težave i pri poročilih i pri rekrutaciji „domobranskega bloka“, čemur bi naša organizacija lahko dobro služila, in kar je g. Glavač dobro uvidel, ni pa hotel uvideti, da je dobri stvari v škodo njegov razkrinkani zakulisni vpliv. G. podpolkovnik je eno kot drugo uvidel, tako kot jaz. Toda tragika je v tem, da čeprav govorimo vedno o nadstrankarstvu, se v političnih vprašanjih ljudje vedno naslanjajo na politične silnice, ki se izražajo v raznih skupinah in skupinicah. V tem pogledu sem skoraj popolnoma osamljen in ne morem dobiti nobenega drugega „botra“ kot svoje sodelavce — obveščevalne oficirje.

Mimo vsega tega pa je treba omeniti še eno poglavje. Kot veren človek se absolutno ne morem strinjati s sredstvi, ki jih uporablja za doseg svojega cilja g. Glavač & consortes. G. podpolkovniku bo morda znana kaka cvetka iz tega vrta. Zame je merodajna izjava prevzvišene g. škofa, ki je dejal: Kot šef g. Glavača vem, da se on poslužuje za doseg ciljev sredstev, ki vernemu človeku niso dovoljena. G. Mavcu je npr. g. škof prepovedal zato vsako sodelovanje z g. Glavačem.

Kar se ostalih vprašanj tiče, ki so morda sporna ali nejasna v zgornjih izjavah, naj se g. podpolkovnik obrne na sledeče gospode:

Mavec Jakob, kaplan, Ljubljana
Babnik Nande, kaplan, Ljubljana
ing. Kralj Janez, nadporočnik, Rakek
Večerin Rudolf, cand. ing., Ljubljana
in celotni zbor obveščevalnih oficirjev.
Ljubljana, 5. novembra 1944.

P. S.: Moje gledanje na obveščevalno službo je tole: obveščevalna služba je služba, t. j. ni politika. Ona je registrator vseh vesti. Zato pravimo, da je obveščevalna služba ušesa in oči. Rdeča nit, ki se vleče skozi vse njeno delovanje, je cilj: rešiti narod, pomagati narodu s tem, da se o vsem obvešča politično odgovorne činitelje.

Obveščevalno službo je mogoče tudi izrabiti tako, da ne služi

politično odgovornim činiteljem, ampak posamezniku ali skupini, ki pa ne nosijo odgovornosti za politična dogajanja. Po teh načelih politične neodgovornosti se vodi vsa politika framasonerije, o kateri se danes toliko piše in govori, ne pove pa se, zakaj je prostozidarstvo tista kuga, ki razjeda politično življenje narodov.

NAŠE MLADIKE

Brez obvezne indoktrinacije od predšolskih let naprej, pa še celo brez vsakršne „pionirske“ dresure, temveč samo v toplem žaru družinskega ognjišča so se naši mladoletniki — sedaj že vnuki in vnukinje slavnih slovenskih domobranskih bojevnikov — nasrkali resnice in iz nje izviraajočega idejnega bogastva najslavnejše in najbolj junaške dobe slovenske zgodovine, ko je naš najmanjši med narodi vesoljnemu človeštvu pokazal pravo pot v odporu proti zločinski svetovni zaroti komunizma. — To so zopet dokazali spisi, ki so jih napisali naši mladoletniki ob novi obletnici mučeniške smrti gen. Leona Rupnika, iz katerih prinašamo samo nekaj kratkih odlomkov. Domobranski mladci, le tako naprej! Tabor je že vaš. Poskrbite, da bo **GENERAL LEON RUPNIK — SLOVENSKI JUNAK** še bolj vaš! — Op. ured.

General Leon Rupnik je bil ustanovitelj slovenskega domobranstva. To je bila slovenska narodna vojska. Boril se je, da bi varoval življenje in imetje slovenskega ljudstva.

General Leon Rupnik je že v mladih letih kazal veliko zmožnost do vojaškega poklica. Bil je visoke in krepke postave. Dobil je veliko vojaških odlikovanj. Ko so ga slovenski politiki prosili, da bi prevzel vodstvo nad slovenskim domobranstvom, ni omahoval. Zavedal se je odgovornosti, ki ga je čakala. Zrtvoval je slovenskemu ljudstvu še svoje zadnje moči. Domobranci so ga imeli radi kot svojega očeta in so imeli v njem veliko oporo.

Ko so komunisti na zvijačen način dobili Slovenijo pod svojo oblast, so se morali slovenski domobranci umakniti na Koroško, general Leon Rupnik pa je končno prišel v Italijo. Njegovo razočaranje je bilo tako veliko, da se ni poskušal rešiti, ko bi se bil lahko. Mirno se je pustil odpeljati v Slovenijo, kjer je moral pretrpeti toliko ponižanj in sramote. Komunisti so hoteli z njim streti in uničiti ideal slovenskega domobranstva. Njega so umorili, toda niso uničili idej, ki se še vedno širijo med nami Slovenci v zdomstvu, in upamo, da tega tudi ne bodo dosegli.

„Slovenec sem,“ je dejal, ko je sprejel oblast med drugo svetovno vojno. Predno je padel pod streli komunistov, je še vzdiknil: „Živel slovenski narod!“ Umiral je v zavesti, da je slovenski narod z njim, kakor so bili z njim domobranci, ki so izkpraveli v Kočevskem Rogu.

V nove čase, ki se porajajo na obzorju, bo general Leon Rupnik šel kot eden največjih junakov slovenske zgodovine! —

— — —

Z italijansko kapitulacijo 8. septembra 1943 se začena zadnje dejanje tragedije slovenskega naroda. V silnem strahu, da se ne bi v Ljubljanski pokrajini, kakor so Italijani to ozemlje imenovali, začelo od strani nemškega okupatorja dogajati isto kot na Gorenjskem in Štajerskem, so vodilni politični in cerkveni krogi naprosili tedanjega ljubljanskega župana, divizijskega generala Leona Rupnika, da bi dosegel priznanje Ljubljanske pokrajine kot samostojne upravne enote. Ker so bile v nevarnosti tudi Vaške straže, da bi jih Nemci enostavno vključili v redno nemško vojsko, se je generalu Rupniku posrečilo dobiti priznanje od nemškega poveljstva, da jih prizna kot vojaške policijske formacije pod slovenskim vojaškim vodstvom. In prav v teh dejstvih je velikanska Rupnikova zasluga, da je mogel ohraniti kolikor toliko slovensko upravo za slovensko ljudstvo, in da je domobranstvo moglo še bolj kot do tedaj varovati slovenska življenja in domače vasi. Pri tem delu je general Rupnik računal z vso podporo vsega nekomunističnega ljudstva, torej ogromne večine.

Jasno je, da so mu komunisti nadeli priimek kolaboracionista in vojnega zločinca, a res je, da je Rupnikova uprava sodelovala z Nemci le v toliko, kolikor je morala, dočim so komunisti že zdavnaj prej kolaborirali z obema okupatorjema, ker so sami tako hoteli, ali ker so jim tako narekovale zahteve komunistične partije.

Slovensko domobranstvo je bila zgolj samoobramba naroda pred rdečim terorjem. Nikogar ni mogoče prepričati, da so bili toliki komunistični poboji narodu koristna dejanja, samoobramba pa naj bi bila zločin.

S tem, da je general Rupnik prevzel vodstvo Ljubljanske pokrajine, rešil in organiziral slovensko domobranstvo, je sebe eksponiral, dasi bi se lahko umaknil. Res si ne moremo misliti, kakšen teror bi si rdeče tolpe dovolile, če ne bi bilo slovenskega domobranstva.

Generalu Rupniku smo dolžni hvaležen spomin in velikansko priznanje za njegovo žrtev.

— — —

O generalu Rupniku sem marsikaj slišala od svojih staršev in starih staršev, veliko pa sem tudi brala v slovenskih revijah in časopisih.

Vem, da je bil jugoslovanski general, katerega so vsi spoštovali. Med italijansko zasedbo Slovenije je postal ljubljanski župan. Potem pa, ko so Nemci zasedli vso Slovenijo, je postal predsednik tako imenovane Ljubljanske pokrajine.

To svoje delo je opravljal zelo spretno in v veliko korist vseh Slovencev.

Toda še bolj je general Rupnik poznan kot ustanovitelj in vodja slovenskih domobrancev.

Po turjaški tragediji so se vaški stražarji zatekli v Ljubljano, kjer je general Rupnik z njimi ustanovil slovensko domobranstvo. Slovenski domobranci so se pod njegovim vodstvom hrabro in uspešno borili proti komunističnim partizanom. Nikdar niso bili premagani. Ker pa so Angleži in Amerikanci pomagali komunistom, so morali domobranci skupaj z generalom Rupnikom zapustiti domovino in oditi na Koroško. Od tod so bili domobranci vrnjeni in izročeni komunistom, ki so jih zverinsko pobili. Komunistom je bil izročen tudi general Rupnik, zoper katerega so napravili velik lažni postopek, ga obsodili na smrt in tudi usmrtili.

Za vse svobodoljubne in protikomunistične Slovence velja general Leon Rupnik za velikega moža in mučenika in slovenski narod mu bo vedno hvaležen za veliko delo, ki ga je opravil zanj.

NAŠE ŽENE

Tudi v vrstah naših žena imamo jubilentke!

Ga. Olga Rupnikova – 80 letnica

Akoravno je vdova po ustanovitelju slovenskega domobranstva po generalu Leonu Rupniku živela in še živi precej daleč od večjih slovenskih naselij, ni in ne sme biti pozabljena za svoj osemdesetletni življenjski praznik — 10. oktobra t. l.

Taborjani so ji ob tej priložnosti izročili slovenski šopek.

Strani Tabora so ji posvetile za njen 70-letni rojstni dan bogat „curriculum vitae“, kakršnega je prva slovenska dama v zdomstvu zaslužila.

Draga gospa Olga: Za Vaš osemdesetletni rojstni dan Vam domobranci, kateri smo se nekoč borili za naš „dragi dom in rod“, preko strani Tabora srčno želimo, da bi Vas Vsemogočni ohranil med nami še dolgo vrsto let.

Bog Vas živi, gospa Olga!

Ga. Ema Kessler-Blejčeva – 70 letnica

Tudi gospe Eme Kessler-Blejčeve so se strani Tabora precej obširno spomnile, ko je praznovala svoj šestdesetletni rojstni dan.

Ker je naša prijateljica ga. Ema vedno v stikih s slovensko mladino, je prav zaradi tega ostala duševno in telesno mladostna, kljub temu,

da nosi na svojih krepkih ramenih že od letošnjega 20. oktobra sedmi križ. Nič malodušja ni bilo opaziti v njenem življenju, pač pa veliko dobre volje in smisla za javno delo med rojaki.

Draga ga. Ema: Bog Vas živi med nami, še na mnega, mnoga leta!

NAŠI MOŽJE

Ivan Zupanc – 50 letnik

V Zalogu pri Cerkljah se je 28. avg. 1927 rodil v družini Zupanc sin, ki so mu dali pri krstu ime Ivan.

Ko je končal ljudsko šolo, so ga dali starši učiti mizarstvo in se je pridno učil te obrti. Ko so partizani začeli mobilizirati ljudi na Gorenjskem, so prišli neko noč tudi do Zupančevih. Ker je bil Ivanov oče Vinko že prestar za borca, so hoteli videti še sina Ivana. Oče je poklical spečega sina, in ko so ga videli, so uvideli, da je še nerazvit otrok, saj je imel komaj 15 let, in so ga pustili z naročilom, da naj jih počaka nekaj časa doma.

Leta 1944 je bila v Cerkljah ustanovljena domobranska postojanka. Ivanov oče je bil med prvimi, ki se je prijavil. Ker je Ivan doraščal, se ni počutil več varnega doma. Moral je tudi on hodit spat na postojanko.

Istega leta 1944 so partizani napadli cerkljansko postojanko in je tudi Ivan spal to noč na postojanki. Čeprav je izpolnil šele 16 let, se je tudi on dobro izkazal v tej borbi, saj je pridno pomagal mitraljezcu Vinku Rogelju z dostavo municije. Partizani so hoteli za vsako ceno zavzeti postojanko in jim je pri tem dobro pomagalo nasproti postojanke goreče gospodarsko poslopje, ki jim je razsvetljevalo položaj. Šele proti jutru je prenehal napad in so se umaknili brez uspeha, kar je bila tudi zasluga dobrih branilcev.

Leta 1945 se je tudi Zupančeva družina umaknila na Koroško. Ko so začeli vračati domobrance, se jim je hotel pridružiti tudi Ivan, ker je imel med njimi veliko prijateljev. Na prigovarjanje očeta se je le odločil, da se ni vračal z njimi in se je tako rešil gotove smrti.

Leta 1949 je prišel v Argentino in se je naselil v San Justu. Tu si je postavil prijazen dom in se poročil z Ivanko Modić in ima v družini pet otrok.

Vsi Tvoji znanci in prijatelji Ti želimo, da bi še dolgo let „mizaril“ po San Justu in da bi dobri Bog naklonil še mnogo let našemu dobremu „Juanu“, kakor ga pač imenujejo tukajšnji domačini.

Spominjamo se življenjskih jubilejev onih naših članov in prijateljev Tabora, od katerih so nam znani njih rojstni podatki:

10. septembra 1977, je dopolnil 60 let Franc Gričar.

1. novembra bo obhajal 50 let šušteršič Janez.

10. novembra bo imel 60 let Franc Švigelj.

23. novembra si bo naložil 70 križ Gerčar Viktor.

Vsem Vam kličemo še mnogo mnogo srečnih in zadovoljnih let!

RAZLIČNI POGLEDI

„BESEDICA OBŽALOVANJA“

Naš priznani pisatelj, publicist in časnikar dr. Lojze Ilija, ki danes živi v Venezueli, ki pa je po svojih funkcijah in mestu, kakršnega je zavzemal v naši družbi, za časa komunističnega prekucništva med tujo okupacijo naše domovine stal sredi usodnega dogajanja in ga zato upravičeno smatramo za izrednega poznavalca okolja, v katerem je deloval in se kretal, je v „Smeri v slovensko državo“ (L. 13, 70 - Buenos Aires, september 1977) priobčil prispevek, o katerem mislimo, da ga zaradi čiščenja pojmov ne smemo odtegniti tudi našim bralcem, pa ga zato ponatiskujemo dobesedno. — Op. ured.

Treba je „braniti pridobitve revolucije“

„Obljuba dela dolgo“, so rekli včasih, kar je pred koncilom pomenilo, da je obljubo treba izpolniti. Zato se oglašam, kakor sem v prejšnji številki Smeri obljubil in to z ozirom na kratko opazko begunjskega primarija dr. J. Zalokarja, kakor je bila iz mariborskega „Znamenja“ ponatisnjena v „Naši luči“, da bi namreč predstavniki katoliške Cerkve v Sloveniji morali izreči vsaj besedico obžalovanja zaradi svojega obnašanja med vojno, v dobi okupacije.

Ker mi tisto slabo „Znamenje“ iz Maribora ni na razpolago in mi

najbrž nikoli ne bo, se moram omejiti zgolj na ta kratki navedek v Naši luči, kar pa je za pravega jezičnega dohtarja tudi dovoljeno. Če ima količkaj spomina, mu kot priči takratnih dogodkov tudi ta skromni navedek dovolj pove.

Najprej: kako primarij neke zdravstvene ustanove v Begunjah pride do tega, da se še po več kot 30 letih javno zanima za obnašanje predstavnikov katoliške Cerkve med vojno, ko dobro ve, da pravih odgovornih že zdavnaj ni več med živimi ali pa vsaj ne v domovini? Primarij je po naše visok zdravniški naslov in pomeni predstojnika neke večje zdravstvene ustanove. Tak javen poziv primarija nam z vso krutostjo odkriva, da so tam po „osvobojenju“ vsi izobraženci vpreženi v en sam voz: „Držimo, kar smo z lažjo in silo pridobili. Držimo z lažjo in silo.“ Pred „osvobojenjem“ bi vsak zdravnik, zlasti pa primarij, vsakega politikanta ali demagoga, ki bi ga nadlegoval s takimi naročili, lahko kaj na kratko zavrnil: „Pusti me pri miru s temi vašimi problemi, jaz sem zdravnik in mi vaši problemi niso nič mar.“

Po „osvobojenju“ je pa to drugače. Po „osvobojenju“ mora pa vsak braniti „pridobitve revolucije“, izobraženec toliko bolj, kajti: to so narodne stvari. V narodne stvari je pa vsak narodnjak vpleten, in vsak more pozivati ljubljanskega nadškofa, naj že vendar zmoli besedico obžalovanja za obnašanje itd. predstavnikov tiste Cerkve, ki jo danes on predstavlja, da zmagovalec ostane zmagovalec in se mu plen tudi po 30 letih ne izmuzne iz rok.

OF so privedli do zmage slovenski katoličani

To je res. To so narodne stvari in vsak je dolžan govoriti in pozivati k govorjenju, da se slednjič izve resnica. „Gorje mi, če ne bi evangelija oznanjal“, se je nekoč bal sv. Pavel. Gorje mu, kdor bi v taki narodni stvari molčal, ko bi mogel izpregovoriti. Samo v tem strahu se oglašam.

In moramo reči, da ima tovariš primarij prav. Predstavniki katoliške Cerkve v Sloveniji — prizadeti so seveda že zdavnaj pod zemljo ali pa na tujem — še niso izrekli besedico obžalovanja, da so tak narod kot smo bili Slovenci pred to vojno, za tako smešno ceno prepustili peščici komunistov. OF bi nikdar ne postala narodno gibanje, če bi bili za njo samo komunisti. Čim pa so bolj podjetni ali pa samo bolj častihlepni katoličani — duhovniki in laiki — potrdili izvirni greh, da je OF osvobodilna fronta za osvobojenje slovenskega naroda izpod jarma okupatorjev, so morali pa reči še drugo besedo: pri taki reči moramo biti pa tudi mi zraven, čeprav so zraven tudi komunisti. Če gre za narodno osvobojenje — kaj pa bo, če ne bomo tudi katoličani sodelovali? Kaj bo pa zgodovina rekla, kaj bodo pa Angleži rekli, kadar pridejo — sicer pa: z nami so tlačeni narodi vsega sveta. Ob pobožnem molku uradnih krogov so bolj podjetni ali pa samo bolj častihlepni, morda tudi z najbolj poštenimi nameni, svetovali

fantom iz katoliških društev, zlasti mladini KA (župaik V. Turk v Cerknici), naj se pridružijo partizanom. Tedaj se je pa začelo. Ko je katoliško misleča mladina jela odhajati v partizane, so jele maraščati njihove vrste in so že mogle izzivati okupatorja z zgolj izzivalnimi akcijami, ki je kaj rad prišel in udaril in so še bolj mogle pozivati na boj zoper takega okupatorja. Mlin uničevanja se je mogel zavrteti. Ko so dekleta iz Marijine družbe jele raznašati in razvažati — mlekarice v ljubljanski okolici — komunistično, pardon, narodno-osvobodilno propagando OF, je OF postajala naroden pojav; dokler so jo raznašale samo komunistke, mi šlo naprej. Ko so pevke cerkvenega pevskega zbora skrivaj šivale titovke in skrivaj zbirale klobase, sir in kruh in vse skrivaj nosile partizanom v planine — v Tolminu — tedaj se je narodno-osvobodilni plaz spretil. Število partizanov je rastle, OF jih razglašala za svojo vojsko, sodelovanje nekomunistov, t. j. ljudi katoliškega prepričanja, je vedno širše — samo skromno sodelovanje, „prosim — in OF raste vseprek, pri kateri da tudi komunisti nekoliko sodelujejo. In povodenj je vedno širša, umazane vode segajo vedno višje, ker vse katoliško ljudstvo sodeluje; izjeme so izjeme in to bridko okušajo. Spomladi 1942 je imela OF že 14 tajnih listkov in lističev, za vse stranke, strančice in skupine, za vse poklice in sloje, pesmi Mateja Bora je pa izdala v lično vezani knjižici na svilenem papirju. Ostale stranke in strančice in skupine seveda niso smele zaostajati in izdajale svojih 14 tajnih listov in lističev, ki so vsi enako pozivali narod na boj zoper okupatorja in „domače izdajalce“. Tako je bila prav po mekomunistih — v veliki večini katoličani, ker smo med Slovenci pač katoličani imeli večino — komunistična prevara o boju zoper okupatorja sprejeta in od vseh strani potrjena, od vseh strani je bila tudi sprejeta in potrjena gonja zoper „domače izdajalce“, kakor da po slovenski zemlji mrgoli samih izdajalcev. Kadar so komunisti kogarkoli, ki jim je bil napoti, poslali „na blag svetih“, se je samo reklo: Je že kaj naredil — vse drugo je bilo že vpljano. In kakor je OF zbirala in v neprestanih čistkah „čistila“ svoje partizane, tako je vsak veljak, ali kdor je veljak hotel postati, zbral svoje oborožene oddelke, iz katerih so se tekom mesecev izcimile „Sokolska Legija“, „Narodna Legija“ in „Slovenska Legija“ — vse za boj proti okupatorju in domačim izdajalcem, kakor je velevala OF. Ko so z blaznim oponašanjem OF narod dovolj premešali in zbegali, se jih je le-ta, s konspirativno pomočjo okupatorjev, kot neljubih tekmecev počasi znebila.

Usodni molk slovenskih voditeljev

Samo po tej nori poti je bilo mogoče nekdam izrazito katoliški narod zamajati v temeljih tako, da je v hiši, kjer se je vsak dan molil rožni venec hči ubila očeta, ki je nekaj godel zoper to osvobodilno pijanost (v Pudoču pri Starem trgu); ali da je v ugledni katoliški hiši sestra ubila brata, ki ga komunisti niso, ker se jim je zdel premlad (v Tržiču), in še toliko

in toliko podobnih vnebovpijočih zločinov, ki jih je bilo vse treba smatrati za narodno osvobodilno čednost. Bog obvaruj, da bi se kdo kaj zgražal — to že z „izdajalci“ drži!

Prvo vprašanje: Kdor je kak veljak katoliškega svetovnega nazora — ni treba, da bi bil ravno uradni predstavnik Cerkve potrjen — izpregovoril narodu resnično besedo o naravi in namenih OF? Ne samo v tej začetni dobi, ki je bila pač najvažnejša in odločilna, temveč potegnimo čas milosti tja do maja 1945, torej: Kdaj, kje, s katerimi besedami je kak potrjeni predstavnik katoliškega svetovnega nazora v Sloveniji obsodil OF in njeno gonjo?

Primarij dr. Zalokar v Begunjah, ki najbrž niti klerikalec ni, zahteva odgovor ali pa — besedico obžalovanja za molk, ki je rodil take posledice.

Naj nas nihče ne slepi z grmenjem, vpitjem ali tudi pridigami zoper komunizem. Komunizem je bil na katoliški strani obsojen že l. 1937 v okrožnici papeža Pija XI. „Divini Redemptoris“, ki jo je katoliška mlađina že malo manj kot na pamet znala. Takrat je bilo treba govoriti o OF, ki je nastopala kot nadvse patriotična organizacija.

Dejal bo kdo: Takrat so bili zmedeni časi, takrat so bili čudni časi, takrat se ni moglo kar tako z jasno besedo na dan...

Pa ni tako. „Nos sumus tempora“, pravi sv. Avguštin — mi sami smo časi, kakršni bomo mi, takšni bodo tudi časi (Ušeničnik, Katoliška načela, str. 280).

Tedaj sem po naročilu rajnega prof. dr. Ehrliča in na podlagi gore dokazilnega materiala, ki mi ga je dal na razpolago, v 14 dneh — in nočeh — napisal knjigo: „Izdajalska zarota KPS-OF zoper slovenski narod ob soudeležbi komodne sredine.“ — Knjiga je izšla kot razmnoženina, prejeli so jo vsi vodilni duhovniki v Ljubljani, pa tudi številni katoliško usmerjeni izobraženci — za te predvsem je šlo — v enake kroge je šlo po deželi, vse v tajni organizaciji Ehrlichovega kroga, že po njegovi nasilni smrti (26. maja 1942). Prejel jo je tudi dr. Ahčin v Rimu, ki jo je poslal naprej v London ministru dr. Kreku, pa je prej iztrgal drugi del, ki govori o izdajalskem sodelovanju tiste mase, ki smo jo imenovali „komodna sredina.“

To je bila — kljub zmedenim časom — odkrita in jasna beseda na izrazito katoliški strani, žal zgolj privatna beseda, še danes ne priznana. Ob usodnem molku priznanih katoliških krogov je odkrito povedala — vse z dokazi podprto —, da je OF samo strašna prevara, po kateri KPS kani polastiti se oblasti nad nekđaj trdnim, nekđaj izrazito katoliškim narodom.

„Proti OF ne moremo nič“

Vendar pa beseda le ni ostala brez odziva. Slepi vodniki so jeli spređedovati, da s posnemanjem OF le podpirajo OF. Zđaj so sprevideli, da se

bo naraščajočemu partizanstvu le treba upreti, kar je neorganizirani narod storil že zdavnaj prej, v prvih Vaških stražah, ki so bile pravi silobran zapuščenega ljudstva. Zdaj so jele Vaške straže naraščati, bodisi s pribežniki od partizanov, bodisi od nove mladine, ki ji je bil umik k Vaškim stražam pravi „izhod za silo.“ Pohvale pa ta ubogi odpor proti komunizmu ni prejel od nikoder. Bolj podjetni ali zgolj bolj častihlepni so pa še naprej snovali svoje četništvo, ki naj bi se borilo proti okupatorju, pa vendar tako, da jih ne bi kaznoval, in proti komunizmu, pa vendar tako, da jih ne bi kaznovali. Dokler ni prišlo v izrazito katoliške roke, ni moglo nikamor naprej, šele v katoliških rokah — bolje rečeno v rokah KA — se je razvilo do tiste borbne stopnje, ki jo je imelo ob polomu leta 1945. Pomenilo pa ni nikoli nič ne v borbi proti okupatorju, ne v borbi proti osvoboditelju. Led je bil sicer prebit, OF je bila javno označena kot izdajalska zarota komunistične partije, toda to še ni bila nobena pomlad, ker kake narodne pomladi nista dopustila ne okupator, ne „osvoboditelj“. S sodelovanjem katoliške mase, ki je ni nihče prav poučil, je OF do srede l. 1942 postala v propagandi že tako močna, da je vsakogar, ki bi se njenim štrenam kaj upiral, takoj lahko razglasila za izdajalca in okupatorjevega sodelavca in tudi obračunala z njim. Spričo tega stanja in spričo zaščite, ki jo je OF uživala med „zavezniki“, je ban dr. Natlačen malo pred svojo nasilno smrtjo dejal: „Zoper OF ne moremo nič.“ To defetistično stališče je bilo tedaj stališče katoliških krogov do OF.

Prav tedaj, ko ni bilo nobenega okupatorja, smo pa doživeli naše Termopile na Turjaku. To je bil strašen poraz vseh zdrobljenih protikomunističnih t. j. katoliških sil slovenskega naroda, kar je bilo v celoti posledica zmede v katoliških vrstah, česar danes nihče ne taji. Mučenci, ki so jih peljali k ustrelitvi za kolodvorom v Velikih Laščah, so pod vodstvom zdravnika dr. L. Kožuha molili rožni venec, kar daje vsemu zmagovalnemu sprevodu zelo jasen katoliški znak. V komediji pred hudičevim sodiščem v Kočevju je bilo na smrt obsojenih tudi več duhovnikov — ali je bil še kak drug svetovni nazor ob vseh takratnih dogodkih tako jasno izpričan kot katoliški? Nad vse bridko pa je, da mnogi, mnogi do zadnjega niso vedeli, proti komu se je bilo treba takrat boriti: ali proti okupatorju, ki je bil od prvega dne vojne obsojen na poraz, kar se je vsakemu pametnemu opazovalcu pokazalo, čim je Hitler svoj vojni stroj, ki ga je že na jugu dovolj izčrpal, pognal na vzhod, vojno je pa napovedal zahodu; ali pa proti „osvoboditelju“, ki je od prvega dne svojega nastopa kazal, da se kani obdržati na ozemlju. Njegovo rovarjenje je bilo sicer že proglašeno za izdajalsko zaroto, toda na uradni katoliški strani se to ni smelo priznati. Še na Turjaku je kaplan in četnik Fr. Malovrh pozdravljaj katoliške fante iz Vaških straž: „Potem pa skupaj s partizani nad Nemca, kaj?“

Ker se je Italijanom očitalo, da nočejo ali pa ne morejo končati svojega opletanja z OF, od česar ima narod tako strašno trpljenje in škodo, so bili slednjič prisiljeni, prepustiti nekaj oblasti domačim rokam. Dopuslili so neko policijo, ki je bila sestavljena največ iz dijakov Ehrlichovega kroga. Kaj hitro so izvohali, da se Edvard Kocbek skriva — pred njimi, ne pred Italijani — pri frančiškanih. V samostan sicer niso mogli vdreti, da bi ga aretirali, pač pa so nagajivi dijaki hodili na porto klicat, naj bi „pater Edi“ prišel spovedovat.

Izvohali so tudi, da se predsednik KPS, Lovrenc Kuhar — Prežihov Voranc — skriva v Marijanišču, v stanovanju kateheta Filipa Terčelja, nekdanj tajnika goriške Prosvetne zveze. Njega pa so aretirali, toda so ga morali takoj oddati Italijanom, ti pa Nemcem, ki so ga poslali v neko taborišče, od koder se je ob koncu vojne zdrav in rejen vrnil v „osvoboje-no“ domovino. Filip Terčelj je bil pa „zavratno“ ustreljen, ko se je ob koncu vojne vračal v svojo „osvobojeno“ goriško. Odslužil je, idealist, ki je mislil, da je tisti kričavi „boj proti fašizmu“ boj proti Mussoliniju, pa je le boj proti tistim, ki rožni venec molijo.

Policijo, ki je tako delala, so pa Italijani takoj razpustili, češ, vi boste komunistem še končali, potem je pa tega lepega plesa konec, tako se pa nismo zmenili!

Kdo je kriv teh strašnih zablod katoliškega tabora med Slovenci? Naj zmoli besedico obžalovanja; primarij — torej zdravnik, ne politik — dr. J. Zalokar v Begunjah to zahteva, v reviji, ki jo spet izdaja katoliška Mohorjeva družba.

Tragični absurdi

To donkijhotstvo slovenskih katoliških krogov med vojno je privedlo do strašno tragičnih absurdov, pred Bogom in pred ljudmi. Ko se je v Tolminu pripravljala nekak vojaški odpor proti partizanstvu, ki je bilo na Primorskem že popolnoma gospodar položaja, se je pletla potuhnjena borba, ali bodo to domobranci pod okriljem tamošnje nemške redne vojske (Wehrmacht), ali pa bodo četniki pod okriljem goriške oz. tržaške SS, pred katero je „Slovence zastopal“ Anton Duhovnik, prej kaplan v Preski pri Medvodah, takrat je bil pa že ponosni Oberlajtnant SS v Trstu, v gizdavi uniformi in z ličnim telefonom na pisalni mizi. Njegov brat Alojzij Duhovnik je bil kaplan v Tolminu z misijo, da bi bil tudi kurat četniške edinice, čim bi se ustanovila. Ko pa se je kljub vsem spletkam, s podporo domobranskega štaba v Ljubljani, zlasti generalštabnega polkovnika Peterlina, prej ustanovila domobranska četa, je brez slovesa izginil iz Tolmina, kot da domobranci ne potrebujejo duhovne pomoči. Pojavi se spet v pozni jeseni l. 1944 še z dvema drugima duhovnikoma ob vrhovnem poveljniku slovenskega mihajlovičevstva, majorju Bitencu, ki je

z dr. Šmajdom in dr. Basajem vodstvena trojka KA („privatno seveda in tajno“). Z dokaj močno edinico četnikov so križarili po zmučeni Sloveniji, od ene domobranske postojanke in njenega kotla do druge in njenega kotla. V noči od 10. na 11. oktober 1944 so se bližali Lahovčam na Gorenjskem. V Zalogu so naleteli na močan oddelek partizanov, ki so šli napadati domobransko postojanko v Lahovčah, medtem ko je glavšina šla napadati domobransko postojanko v Cerkljah, da bi se po uničenju teh dveh postojank mogli polastiti Karavank, kar bi ob koncu vojne, ki je bil že na vidiku, imelo neslutene posledice. Po trdi praski med partizani in četniki je nanoslo tako, da so se četniki zatekli v gostilno pri Recku, partizani so jo pa napadali od zunaj in z nekaj minami hišo porušili. V razvalinah so umrli trije četniki in Alojzij Duhovnik, ki se je pred domobranci umaknil iz Tolmina, da se je mogel pridružiti četnikom, kamor ga je klicala disciplina. Ostala dva duhovnika sta se izkopala izpod razvalin skoro nepoškodovana, samo eden je očala izgubil — argentinski verniki so mu morda že kupili druga. Oba sta čednostno utihnila in nista več mihajlovičevca, kakor je od izida „Izdajalske zarote“ čednostno utihnil tudi pred kratkim umrl župnik Fr. G. Med vojno je pa tajno izdajal mihajlovičevski list „Pobratim“, v katerem je pozival katoliško mladino, naj se pridruži boju proti okupatorju „in domačim izdajalcem“, vse kakor je zahtevala OF. V nekem članku je hvalil partizane, kako sijajno da se vojskujejo zoper okupatorje. Ko so ga študentje iz Ehrlichovega kroga trdo prijeli, češ, kaj neki misli, katoliški duhovnik pa tako pisanje, jim je modro odgovoril: „S tem jih bomo pridobili.“

Vrnimo se k Oberlajtnantu SS Antonu Duhovniku v Trstu. Ko se mu je zdelo, da so Angleži že dosti visoko v Italiji, je duhovito dezertiral in hotel pribežati k njim, pa je na poti nekje padel spet Nemcem v roke, ki so ga odpeljali v taborišče Matthausen, kjer je žalostno končal.

Zmedeni pastirji zmedenih ovcá

Ob vsem tem, kar pa je le drobec tragedij in bridkih absurdov, se nam vsiljujejo mučna vprašanja: Kdo pa je takrat skrbel za pravi svetovni nazor slovenske katoliške mase? Kdo je nastavljal in prestavljal duhovnike, da so mnogi — postali „clericus vagus“ (duhovnik postopač), česar se Ius Canonicum iz l. 1917 najbolj boji in najstrožje prepoveduje? Kdo jim je dajal smernice in navodila, da bi se pametno znašli v takratnih časih, da ne bi bili zmedeni pastirji zmedenih ovcá?

O tem donkijhotstvu se nam je tudi zgodilo, da smo samega papeža za nos potegnili, in to baš papeža diplomata Pija XII. Nekako v novembru 1941 — po spominu — je bil pri njen sprejet dr. Bratko Kreft, dramaturg ljubljanskega gledališča, sicer pa še izza univerzitetnih let znan kot oster in dobro podkovan levičar. Kdaj je postal komunist, se ne ve, kakor tudi ne bomo nikoli vedeli, kaj je iskal pri papežu. Dejstvo je, da je o sprejemu na kratko poročal tudi „Slovenec“ med dnevnimi novicami, kar

je bilo vsej javnosti dokaz, da je res. Menda se pa k papežu ne pride kar tako, da bi v hištrni povprašal, če so gospod doma, temveč mora kandidatu že nekdo nekoliko vrata odpreti, in to mora biti že nekaj več kot pa kar farni mežnar, pa naj bil še bolj „naše stranke“. Vse to ne bi bilo nič, tako hudega — kakšne ljudi vse papež sprejema —, če ne bi OF po vsej svoji propagandni mreži, v kateri je tedaj še sodelovalo toliko izrazitih katoličanov, brž razglasila: „Papež za OF, papež blagoslavlja OF“ in podobno, kot da je bil dr. Kreft poslan in je zaledje komaj čakalo, kdaj bo moglo katoliškemu ljudstvu razglasiti, da je bil sprejet.

Uradna slovenska Cerkev ni bila naklonjena domobranstvu

Kako je prišlo do ustanovitve domobranstva, njegovo delovanje in njegov grozni konec, je javno znano. Zgodovinarju se bo vsiljevalo drugo procesualno vprašanje: Kdaj je kak predstavnik katoliške Cerkve v Sloveniji izpregovoril lepo besedo o domobranstvu — vse tja do prvih dni maja 1945, ko je bil še čas in je bilo tudi treba braniti njegovo dobro ime proti klevetam OF? Kdaj je kak vodilni član KA pohvalil slovensko domobranstvo in njegov nastop proti komunizmu in vabil katoliško mladino, naj se mu pridruži?

Rekel bo kdo: škof Rožman se je udeležil prisege domobrancev. To je bila uradna ali službena navzočnost in ne navzočnost iz naklonjenosti ali istega mišljenja; enako pravijo tudi tisti, ki škofa branijo pred očitki, da je sodeloval z okupatorjem. Pri prisegi domobrancev je bil zgolj službeno in se temu ni mogel izogniti. Cerkev v Sloveniji nikoli ni bila naklonjena domobranstvu — vse do njegovega tragičnega konca.

Vse to smo doživljali v dobi, ko je bila edini priznani varuh in gojitelj katoliške misli med Slovenci organizacija, ki se zelo neprimerno imenuje KA (Katoliška akcija) in je po namembi papežev sodelovanje laikov pri dušnem pastirstvu duhovnikov, pri nas se je pa izcimila v sodelovanje duhovnikov pri politiki laikov. Škof Rožman npr. „je imel dosti svetovalcev predvsem v laikih, ki se je na nje v vsem škofovanju predvsem opiral“ (Dr. J. Jagodić: Mojega življenja tek, str. 240). Politika je pa v tej dobi laikom narekovala biti na ves glas proti okupatorju in domačim izdajalcem — vsaj na videz, ker zares OF poleg sebe ni dopuščala nobenega drugega osvoboditelja, ona je že vedela, zakaj. V lovu za tem patriotskim videzom se je izgubil ves napor in vse žrtve edino priznanih katoliških krogov v Sloveniji, medtem ko je edino priznana OF zasedala zapuščeni narod. Narod se je na svojo roko branil proti OF in vsej njeni zapeljivi in nasilni mreži, uradni katoliški krogi so bili pa zaverovani v mihajlovičevstvo laikov in so na to zvito fikcijo vse zidali. Še tam okoli l. 1953 ali kaj — navajam po spominu — so nas z velikim razglasom v argentinski „Svobodni Sloveniji“ vabili na proslavo neke obletnice svojega vrhovnega poveljnika v boju proti okupatorju. Ogorčen nad takim cinizmom sem v kanadski Slovenski državi objavil daljši članek: „Mihajlovičevstvo, ka-

kor je bilo“, v katerem sem razgalil smešnost in farizejstvo te iznajdbe, ko sem slovenski javnosti povedal, da se je vrhovni poveljnik vsega mihajlovičevstva za Slovenijo, major Bitenc, pri pogrebu v Zalogu padlih četnikov — ki je bil v Lahovčah — rokoval z majorjem Dichtlom iz Kranja, ki je bil vrhovni poveljnik GESTAPA za kranjski GAU. Odtlej se slovensko mihajlovičevstvo več ne omenja, domobranstvo za katerim so se skrivali, je pa še vedno slavno in bo.

Primarij dr. Zalokar v Begunjah zahteva besedico obžalovanja zaradi takega obnašanja, ki pa je edino zgodovinsko. Pri tem se mu pa godi kakor Župančičevemu strašilu v prosu: Kaj mu pomaga, „če mož je brljav, če metlo ima, pa mesti ne zna.“ Tako so dr. Zalokar in vsi njegovega kova: Vse imajo, česar je v političnem boju treba, denarja na kupe, oblast neomejeno, propagandna sredstva vsa od kraja, imajo dr. Mikuža in vse njegove laži, ki jih z nasiljem branijo, vendar — streljati ne znajo! Merijo tja, kjer nikogar ni. Zahtevajo besedico obžalovanja zaradi nekakega „sodelovanja z okupatorjem“, ki ga nikjer ni bilo. OF je vsak nastop proti komunizmu razglašala za sodelovanje z okupatorjem, češ: Okupator se bori proti komunizmu, vi se borite proti komunizmu, torej... Zaradi tega „torej“ se predstavniki katoliške Cerkve v Sloveniji niso upali spustiti se v boj z OF — vse pod vplivom laikov, ki so za vsako ceno hoteli ostati „čistih rok“, tudi v očeh umazane OF. To je krivda takratnih predstavnikov katoliške Cerkve v Sloveniji: molk v taki satanski dobi in v taki perfidni zmešnjavi. Zato bi bilo treba moliti besedico obžalovanja, kar pa moremo zahtevati samo mi, ki smo zaradi takega obnašanja že nad 30 let izruvani iz domače zemlje in se sušimo s koreninami na soncu, ne pa dr. Zalokar in njegovi, ki pri polnih egiptovskih kotlih napak streljajo — brljavi možje.

Resnica vedno, čeprav je grenka

To je bilo treba povedati, da bodo „rdeči“ v domovini vedeli, da se mi, očividci in naša Cerkev dr. Mikuževa „zgodovine“ in očitkov raznih Zalokarjev nimamo prav nič bati. Treba pa je bilo povedati še bolj zaradi mladine, ki ji v tujini lažejo, kako sijajno da se je v dobi okupacije katoliški tabor boril proti komunizmu. Povedali smo, da to — žal — ni bilo res.

Ne bili bi upravičeni danes tako govoriti, če bi vsi tako trobili, kakor je trobila „naša stranka“. Pa so bili preroki, ki so se uprli tistemu osvobodilnemu plazu — predvsem dr. Lambert Ehrlich in mnogi njemu do konca enaki —, ki so ob pravem času postavili pravo besedo, pa so bili glas vpijočega v puščavi — ni bilo odmeva; puščava ne dá odmeva, pa naj bo pesek še bolj strumno organiziran.

Nikoli pa ne smemo pozabiti, da je bila katastrofa neizbežna. Ne bi je mogli preprečiti — človeško merjeno — ne škof Jeglič, ne dr. Korošec, ne dr. Kulovec, zato je Bog tako odredil, da so čistega spomina odšli pred njegovo nepristransko sodbo; kakor sta v isti drami več let prej

(9. oktobra 1934) stopila čez prag te zemlje kralj Aleksander in francoski zunanji minister Louis Barthou, ki sta morala pasti, da se je mogla razplesti druga svetovna vojna, kakor je bila zasnovana. Vojvoda tega sveta je hotel uničenje krščanske — najprej razkristjanjene — Evrope, da je mogel v družbo narodov poklicati nove sile, vse od kraja nekrščanske; to ni prišlo samo od sebe ali z vremenom, to je bil namen. Katastrofa je sicer morala priti, kljub temu pa gorje tistim, po katerih je prišla!

Dr. Miloš Vauhnik

. . . V NESREČO!

Odgovor na vprašanje: „Hrvati, kam rinete?“

Iz „Klica Triglava“, št. 449-450, podajamo našim bralcem pričujoč članek, obžalujemo le, da ne moremo ponatisniti zemljevida, o katerem govori članek, kar pa bistva članka ne spremeni. — Op. ur.

20. februarja je „Klic Triglava“ v 446. številki objavil dva zemljevida Jugoslavije, enega iz velikosrpskega vidika in drugega iz velikohrvaškega. V zvezi s tema kartama je uredništvo KT zapisalo tudi svoje mnenje glede videnj hrvaške politične emigracije; v njem je toliko bridke resnice, da mu je težko oporekati.

Rad pa bi dopolnil Klicova izvajanja:

Kakor je turško gospodstvo nad staro Srbijo tekom dolgih stoletij oblikovalo politiko srbskega Piemonta, tako je večstoletna povezava Hrvaške z Madžarsko in Avstrijo pustila hrvaški politiki svoj pečat. Avstrija in Madžarska sta skozi dolgo dobo gojili sovraštvo do Srbov, zlasti poslednjih sto let. To je bilo bistvo avstro-madžarske ekspanzionistične politike na Balkan. Nič čudnega ni, če je takšna vztrajna in dolgotrajna propaganda zajela in pritegnila tudi del hrvaškega prebivalstva. Pri tem je bila olajševalna okoliščina, da so se Hrvati prostovoljno podali v personalno unijo najprej z Madžari-Arpadi v 11. stoletju, od leta 1527 pa pod oblast Habsburžanov (Ferdinand II). Vsa ta leta in stoletja je Avstrija izkoriščala zvestobo hrvaških podanikov in jih izdatno izrabljala kot „Kanonenfutter“ na različnih evropskih bojiščih. V zahvalo so dobili Hrvati nekaj pravic, v veliki meri le na papirju, kar pa ne moti hrvaških politikov, da ne bi naphovali ta „prava“ in se stalno sklicevali nanja.

Vplivni francoski kardinal Tisserant je med drugo svetovno vojno zelo neprijazno tretiral ustaško delegacijo v Vatikanu ter dobesedno oči-

tal Hrvatom, da so se vedno borili za Avstrijo, da so po celi Evropi ropali znanjo in ubijali, pri čemer tudi Francoski niso prizanesli.

Iz tako več sto let trajajoče simbioze je prešlo srbofobstvo Avstrije in Madžarske tudi na dele Hrvatov, katerih sovražstvo do Srbov je doseglo svoj višek v ustaški državi z grozodejstvi, ki jih je moč primerjati z nacističnimi in fašističnimi.

S tem v zvezi naj še omenim, da je bil hrvaški ban Jelačić, ki je s svojimi četami rešil habsburško hišo, ko je leta 1848, na Dunaju in v Budimpešti izbruhnila revolucija. Takrat že agilni Marx je označil Hrvate kot „protirevolucionarni narod“.

Zaradi zgoraj omenjenega vpliva Avstrije in Madžarske so bili Hrvati razdeljeni na dve skupini. Prva se je v pretiravanju svoje „hiljadugodišnje kulture“ ozko povezala z Avstrijo oziroma s pangermanstvom, ki je kot usodna senca stalno stalo za Avstrijo. Drugi del Hrvatov je zastopal stališče naslonitve na slovanske narode, predvsem na balkanske slovanske narode ter videl rešitev hrvaškega vprašanja v večji ali manjši združitvi južnih Slovanov v eni državi. Ne gre pa ob tem pozabiti tudi na razliko med panonskimi in dinarskimi Hrvati, od katerih so slednji nastrojeni za nasilje, medtem ko panonski Hrvati, čeprav često le z besedami, poudarjajo „mirotvornost“ hrvaške republike. Pavelić je bil produkt dinarskega področja.

Predstavnik jugoslovanske linije na Hrvaškem je bil v prvi vrsti Štrosmajer, medtem ko so nejugoslovansko smer zastopali v glavnem Starčević, Radić in seveda Pavelić.

Hrvaški politiki nejugoslovanske smeri so vedno med seboj tekmovali in še tekmujejo v nerealnosti, samoizolaciji, ekscentričnosti in egocentričnosti, kar ima vse svoje posledice, kako poskušajo briskirati svetovno javno mnenje.

Mile Starčević

Čeprav je bila njegova žena Srbkinja, ali pa prav zaradi tega, da bi se med drugim tudi nekako opravičil pred lastnim narodom, je Starčević kazal naravnost fanatično mržnjo do Srbov. Po njegovih besedah bi morala Hrvaška segati od Nemčije do Macedonije, od Donave do Jadranskega morja; obsegati bi morala vse slovenske kraje, Istro, Hrvaško, Slavonijo, Vojno granico, Dalmacijo, severno Albanijo, Črno goro, Bosno in Hercegovino, ter Srbijo z Raško. Vladar te Velike Hrvaške naj bi bil kralj „totius regni Croatiae“. Kdor ni sovražil Srbov in soglašal s Starčevićevimi idejami je bil izdajalec in prodana duša.

Nekje sem bral, da poskušajo nekateri emigrantski Hrvati obnoviti Starčevićovo Stranko prava. To bi bila še ena zmešnjava več.

Po vsem tem, kar sem pisal zgoraj, torej ni bilo nič čudnega, če so hrvaške množice leta 1914 ob izbruhu vojne Avstrije s Srbijo po Zagrebu

in drugod požigale in ropale srbske trgovine in pobijale Srbe, ko pa so jih prevevale sovražne ideje.

V stari Srbiji niso turške oblasti nikdar ščuvale pravoslavnih Srbov proti katoliškim Hrvatom, kot so na primer avstro-ogrške oblasti hujskale katoliške Hrvate proti pravoslavnim Srbom. Pa tudi srbski politiki v stari Srbiji niso nikoli ščuvali proti Hrvatom. Dosledno so jih označevali kot brate. K temu naj dodam, da so zmerni Hrvati imenovali Starčevićance kot „stekliše“. To le v ilustracijo kako globoke posledice so pustili Avstriji in Madžari med hrvaškim narodom.

Stjepan Radić

Takoj po Starčeviću, pred in med prvo svetovno vojno ter po njej se pri Hrvatih pojavi ime Radić. Ni nobenega dvoma, da je bil tudi Radić za nejugoslovansko rešitev hrvaškega vprašanja. Ko je poleti 1918 že vsak vrabec na strehi čivkal o porazu Avstrije, je Radić v hrvaškem saboru demagoško zaklical: „Dol s Habsburžani!“ — in ne z Avstrijo. Prišel je oktober 1918. leta in osamosvojitve narodov avstrijske monarhije. Radić je popolnoma ignoriral stvarnost položaja, da so Srbi med zmagovalci, Avstrija z Nemčijo (Madžarsko, Hrvaško in Slovenijo vred) pa na strani premagancev. Takoj se je postavil na stališče stare Avstrije: Dol s Srbi, še bolj pa dol z Jugoslavijo...

Politika razkrojevanja

Meseca novembra 1918. leta je prišel v Trst šef italijanskega generalštaba general Badoglio. Tamkajšnjemu šefu italijanske obveščevalne službe je naročil, da je treba takoj pričeti z „dizgregacijsko akcijo“ proti Jugoslaviji. Ta šef italijanske tajne službe je pričel poizvedovati, na koga bi se mogla italijanska razkrojevalna akcija opreti, z drugimi besedami, kdo je najhujši nasprotnik Jugoslavije. Njegovi svetovalci so mu imenovali Stjepana Radića. Pettorelli-Lalatta, ki je vodil tržaški obveščevalni center, je poslal svoje agente v Zagreb, ki so povabili Radića v Trst. Ta se hitro odzval in se sestal v Trstu s Pettorellijem, ki mu je „a bruciapelo“, naravnost v obraz, postavil vprašanje: „Ali hočete skupaj z nami rušiti Jugoslavijo?“ Radić mu je kratkotalo odgovoril: „Magari“, to je „zaradi mene, lahko.“ To se je zgodilo takoj po končani vojni in še pred koncem leta 1918, kot je pozneje pripovedoval sam general Pettorelli-Lalatta.

To dokazuje, da je bil Radić a priori proti kakršnemu sporazumu s Srbi, da se ga je tedaj izogibal in predal usodo Hrvaške v roke Italijanom. Če bi takrat Radić, sklicujoč se na dejstvo, da je imel večino hrvaškega naroda za seboj (štiri petine, kot je trdil v peticiji na pariško mirovno konferenco) šel v Beograd in hrabro stopil pred Srbe ter sklenil z njimi sporazum, verjetno nikdar ne bi prišlo do centralizma v Jugoslaviji.

Radić je imel z Italijani vrsto sestankov, na katerih je bil določen

program „dizgregacijske“ akcije. Dogovorjeno je bilo: sklenitev sporazuma, izdelava peticije na mirovno konferenco v Parizu s 160.000 podpisi, dobava orožja in izdatna finančna podpora ter končno organiziranje oborožene vstaje na Hrvaškem. Vse to je bilo končno sprejeto na zadnjem sestanku z Radićem 7. junija 1919 na Dunaju. Ta kraj je bil izbran, ker je tam že delovala močna proavstrijska hrvaška emigrantska skupina pod vodstvom generala Sarkotića.

V dunajskem sporazumu je bilo med drugim tudi rečeno tole:

„Čl. 1. Italija se obvezuje, da uzdrži kod Vlasti Antante, u granica-ma mogućnosti i u koliko to ne bude sukobilo sa vlastitim interesima, želju hrvatsko-slavonskog naroda, da se odcijepi od buduće države SHS, podu-pirajući ga, da utemelji neodvisnu neutralnu republiku pod zaštitom svih Velevlasti.

Čl. 2. Mi legitimni predstavnici hrvatsko-slavonskog naroda svečano izjavljujemo, da primamo bez prigovora 'Londonski Ugovor' i da ne vo-dimo brige o 'Riječkom pitanju', uvjereni da će Italija u svojoj velikoj poli-tičkoj uvidjavnosti naći direktnim ugovarjanjem s nama ona pravična ri-ješenja, koja će jamčiti slobodan život i razvitač naše republike.“

Pod „londonskim ugovorom“ je bil mišljen tajni londonski pakt iz leta 1915, s katerim so zapadne velesile obljubile Italiji tudi dele vzhod-nega Jadrana, poleg Trsta, Gorice, Istre in Reke seveda, ako bi Italija prestopila na stran Zaveznikov. S to kupčijo se je torej Radić odpovedal delom Dalmacije, računajoč naivno na italijansko „političko uvidjavnost“...

Radić je sestavil obširno peticijo na mirovno konferenco v Parizu, ki jo je podpisalo nad 160.000 oseb, od katerih so nekateri napravili kar kri-lice, ker so bili nepismeni. Na začetku peticije je bilo poudarjeno, da bo hr-vaška republika slična oni Združenih držav Amerike, ter navdahnjena s pacifističnim duhom Tolstoja.

To peticijo, s podpisi in drugimi prilogami je italijanska obveščevalna služba prenesla iz Zagreba v Trst, oskrbela prevode na francoski in angle-ški jezik ter vse skupaj poslala v Pariz.

Spremenjene prilike

Kdorkoli je spremljal razvoj mirovne konference, pa seveda tudi delo jugoslovanske emigracije med samo vojno, kot so nam to pozneje opisali različni možje, je mogel spoznati, da Italijani niso imeli tako lahkega pos-la, kot so se sami nadejali in z njimi Radić. Ko je po izročitvi pečicije potoval šef italijanske obveščevalne službe v Parizu in se pri načelniku italijanske delegacije na mirovni konferenci, predsedniku italijanske vlade Orlandu pozanimal o stanju sporazuma s Hrvati, mu je Orlando omenil težaven položaj delegacije, češ da ostali trije „veliki“ italijanskim zah-tevam niso naklonjeni. Ko jim je Orlando predložil hrvaško peticijo, so mu odgovorili: „Smo že odločili in se ne bomo ozirali na to, kaj dela neki no-rec tam na Balkanu,“ po besedah samega Pettorellija. Tega je Orlando

takole vprašal: „Gospod polkovnik, ali ste že kdaj srečali v gozdu razbojnice, ki so nenadoma naperili na vas pištole? V takem položaju se nahajam jaz tukaj, ko stojim pred Clemenceaum, Lloyd Georgeom in Wilsonom.“⁴

Sama peticija je verna podoba Radićevega nestalnega značaja, njegove čudne narave in nerealnega presojanja političnega položaja. Prav poučno je prebirati to peticijo, ki ima v celoti značaj pamfleta demagoga.

Radić je po sporazumu dobil izdatno finančno podporo Italije. Predvsem so mu dali milijone starih avstrijskih bankovcev, katere je potem dal žigosati v domovini s ponarejenimi znamkami. Tako je dobil brezvreden denar vrednost dobre jugoslovanske valute, s čemer so na Hrvaškem mnogi obogateli. Jugoslovanska država odn. njena valuta pa je bila s takim dotokom vtihotapljenega staroavstrijskega denarja oškodovana, ker so tudi na Dunaju zbrani hrvaški emigranti po premišljenem načrtu od tam vtihotapljali denar brez vrednosti.

S tem sporazumom se je Radić pridružil tistim krogom v Evropi, ki so nastopili proti versailleski mirovni pogodbi in s tem zavedel Hrvate v pangermanski, od Hitlerja začarani krog. Po slavospevu nemškemu narodu je na neki manifestaciji izjavil, da „stoji hrvaški narod do zadnjega diha na strani Nemcev. Zakaj? Ker mi Hrvati vemo, da nemški narod ne bo nikdar več počel blaznosti, da bi napadel kakšen mali narod.“ Počakati je bilo treba samo nekaj let, pa smo videli, kako so poteptali Nemci celo vrsto evropskih narodov. Je morda pretirano reči, da je Radić s svojo politiko prispeval k vzdušju, ki je prevladovalo na Hrvaškem, ko so Nemci vdrli v Jugoslavijo leta 1941? Bi ga Radićeve „kumeki“ sprejeli s takim navdušenjem?

In kakšna je bila uradna italijanska karakteristika o Radiću? Po besedah šefa italijanske tajne službe: politično koristen, sicer pa „un tipo obominevole“ (odvraten tip).

Poglavnik Pavelić

Dobro poznamo grozovitosti, katere je uganjal ta tretji, najbolj fízvaljni protisrbski hrvaški politik. Dal je nešteto dokazov za nerealno hrvaško politiko, za samoizolacijo Hrvatov, za protisrbski fanatizem, za neupoštevanje svetovnega javnega mnenja. S Pavelićem je terorizem postal bistveni del hrvaške politike, ki se je pričel že pred umorom kralja Aleksandra in se tega terorizma še vedno Hrvati ne morejo otresti. S svojimi grozodejstvi je Pavelić ustvaril podlago za uspevanje komunizma na Balkanu, da, lahko celo rečemo, da ga je on sam ustoličil, kot je po drugi strani Hitler s svojim megalomanskim pohodom na Moskvo privlekel ko-

* To izjavo je treba pripisati ministru Sonninu in ne premierju Orlandu. (Popravek KT — 451, str. 8).

muniste v osrčje Evrope, ki danes od Stettina do Trsta ječi pod rdečim jarmom.

Nemce je zadela dokajšnja kazen, kar zadeva ozemeljske izgube. Ni pa kaj takega moč reči za Hrvate. Ti so od Italije dobili poslednji hrvaški kamen, z vso Istro in Dalmacijo, kateri sta najprej Radić in pozneje Pavelić poklonila Italiji. Vsled blazne hrvaške politike smo posledično Slovenci izgubili vse koroške in mnoge primorske kraje, medtem ko so bili najbolj prizadeti Srbi. Ti so razdeljeni na različne republike in podrepublike, dočim so po veliki večini Hrvati zbrani v eni sami.

Leta 1918 so stali Srbi pred izbiro med Jugoslavijo in dokaj razširjeno Srbijo. Če bi se odločili za Veliko Srbijo, bi prav gotovo od prečanskih krajev dobili vso Bosno in Hercegovino, del Slavonije in precejšen del Dalmacije. Ostali del Dalmacije in Primorja bi dobila Italija, dočim bi preostalo Radićevi „mirotvorni“ Hrvaški del Hrvaške in Slavonije, torej tisti trije krompirčki, o katerih je nedavno pisala londonska „Nova Hrvatska“. Slovenci pa bi bili izročeni na milost in nemilost Italiji in že takoj po letu 1918 z njo povezani Avstriji.

Toda ker so se Srbi, nemalo po vztrajnih prizadevanjih projugoslovanskih Slovencev in Hrvatov med vojno, odločili za Jugoslavijo, je bilo to v korist predvsem Hrvatom in Slovincem, ker smo bili oboji tako deležni političnega kapitala, ki si ga je pridobila Srbija kot pomemben del zmagovitih zaveznikov. Na to dejstvo, kot se spominjam, je pred mnogimi leti opozoril tudi „Klic Triglava“, češ da bi brez Jugoslavije odnosno srbskega pristanka nanjo, lahko Slovenci in Hrvati končali skupaj z Avstrijo in Hrvaško na strani premaganih.

„Kaj“

Hrvaški emigrantski tisk je nabasan z grožnjami, gorostasnostmi, izmišljotinami, kričanjem nad nekakšnim srbokomunizmom in genocidom od strani Srbov ter z divjimi medsebojnimi obdolžitvami. Težko je najti bolj podivjano žurnalistiko od hrvaške emigrantske.

Operira se tudi z zemljevidi in celo Krnjevićeva HSS je tako neresna, da na objavljenem zemljevidu zahteva Hrvaško, ki je večja od NDH, kakor sta jo podarila Hitler in Musolini Paveliću.

Kaj bi rekli na primer Hrvati, če bi se nenadoma pojavila „slovenska stranka prava“ in objavila zemljevid Velike Slovenije z naslednjim komentarjem: Sotla ni meja med Slovenci in Hrvati. To mejo so napravili hrvaški, madžarski in nemški grofje, nadškofje in veleposestniki, ne pa slovenski narod oziroma „kajkavci“. Zato je naše zgodovinsko pravo, da se ta vnebovpijoča krivica popravi. Sotla je meja med kajkavci, ki žive v Sloveniji, in kajkavci, ki žive onstran Sotle, ki jih je okrog dva milijona, in so bili nasilno odtrgani od matere Slovenije. Kajkavci onstran Sotle so stoletja trpeli pod bičem hrvaških grofov, škofov in veleposestnikov, kot tudi danes ječijo pod krvavo in kruto diktaturo hrvatokomunizma. Ta iz-

vaja genocid nad kajkavci, in jih asimilira tako, da vse — ece spreminja v hrvaške — ace. Stepinec je dejansko v svoji vasi Stepinec, medtem ko ga je hrvaški šovinizem napravil za Stepinaca. Hrvatokomunisti si laste slovenskega Matija Gubca in ga proglašajo za hrvaškega proletarca, potem ko ga je dal hrvaški grof Drašković, ki je bil povrh še škof, kronati z razbeljeno železno krono ter ga razčetreriti samo zato, ker je bil Slovenec. Ne obupajte, bratje kajkavci, osvobojenje se bliža in slovenska vila bo nekega dne privila na svoja prsa ugrabljenega ji kajkavskega sina. Če bo potrebno, bo tekla kri in sekali bomo hrvaške glave. Živel Zagreb, glavno mesto Velike Slovenije! Pogum, kajkavci! Bog in kajkavci!

To bi bilo podobno žanru, ki ga najdemo v hrvaškem emigrantskem tisku...

Tretji zemljevid

Nedavno je izšla knjiga zapadnonemškega časnika Carla Gustafa Stroehma z naslovom „Ali lahko Jugoslavija preživi brez Tita?“ Kot je videti, avtor zelo dobro pozna Jugoslavijo.

Knjiga vsebuje tudi zemljevid, ki ga objavljam tako, kot je objavljen v knjigi. Vsakdo si lahko sam naredi zaključek, ako bo primerjal ta zemljevid z onima dvema, ki ju je KT objavil februarja meseca. Pričujoči zemljevid je tem bolj zanimiv, ker prihaja od neprizadetega tujca, časnika.

Od avtorja te knjige navajam samo tole: „Jugoslavija brez in proti Srbom ne more obstajati. Enako ne more brez Hrvatov in proti njim. Toda tudi ‚mirnega razida‘ obeh največjih narodov, si ne more nihče predstavljati, celo ne v najslabšem primeru. Naseljenost med Srbi in Hrvati je preveč zapletena.“ K temu bi samo dodal, da je danes v Bosni in Hercegovini na tisoče in tisoče mešanih zakonov med Srbi, Hrvati in muslimani.

Fatalnost kvislinštva

V zapadni Nemčiji in v Italiji nimajo nacisti in fašisti nobene besede. Iz obeh držav so se po vojni preselili v severno in južno Ameriko in drugam tisoči nacistov in fašistov. Nikjer se niso organizirali, opustili so vsako delovanje. Z nacisti in fašisti je odklenkalo tudi vsem kvislingom na Norveškem, Angleškem, Holandskem, v Belgiji in Franciji. Kratkoterminalno, ni jih več.

Ostali so le hrvaški kvislingi: razkropili so se po vseh kontinentih, se organizirali in si še danes drznejo zagovarjati politiko, ki so jo izvajali kot kvislingi Hitlerja in Mussolinija. In ti hrvaški kvislingi obvladujejo tudi tisto hrvaško emigracijo, ki ni ustaška. Oni diktirajo smer politike hrvaški emigraciji in predrzni so tako, da širom sveta obhajajo državni praznik zločinske NDH; pod pritiskom teh kvislingov se marsikateri neustaški Hrvat udeležuje teh slavnosti.

Velja postaviti vprašanje: ali se ti neustaški Hrvati zavedajo, da je to

početje hrvaških emigrantskih kvislingov izzivanje svetovnega javnega mnenja ter zapadnih demokracij še povrhu? Ali se Hrvati ne zavedajo, da to vendar škoduje Hrvatom samim, ne samo hrvaški emigraciji; pa tudi Slovincem in Srbom.

Mar hočejo demokratični Hrvati res nadaljevati s takšno, za Hrvate neuspešno in nesrečno politiko Starčevića, Radića in Pavelića? Ali pa politiko njihovega famoznega dauphina Draganovića in še kakšnega drugega -ića? Kaj se hrvaški politiki res ne morejo otresti svojih kvislingov, kot so to storili vsi ostali narodi Evrope? Kaj se res ne zavedajo, da njihova politika ne pelje nikamor drugam kot v novo krvavo državljansko vojno?!

Hrvatski emigrantski politiki brez izjeme ignorirajo na eni strani dva milijona Slovencev, na drugi strani pa devet milijonov Srbov. Zlasti nam Slovincem, ki nas je preko noči z eno potezo Pavelićev komplic Hitler izbrišal z evropskega zemljevida, ne more biti vseeno, kaj se dogaja na Hrvaškem odnosno, kaj se bo nekega dne tam godilo, če bo prevladala med Hrvati ekstremistična politika.

Gotovo je, da se bližamo važnim dogodkom na Balkanu. Karkoli se bo že zgodilo, izredne važnosti bo, kakšno mnenje bo zavzelo svetovno javno mnenje. To že danes ni naklonjeno emigrantom, pa tudi ne današnji komunistični Jugoslaviji, ki jo pogosto smatrajo zaradi njene protizraelske politike kot politiko neke povečane NDHajije. Nerazveseljiva izjava ameriškega predsednika glede Jugoslavije, če bi prišlo do kakšne tuje intervencije, je odraz tamkajšnjega javnega mnenja, četudi je pozneje Carter to svojo izjavo na prigovarjanje svetovalcev in moledovanje titovcev modificiral.

Na zapadno javnost moremo začeti vplivati samo, ako bi vsi demokratični elementi celotne jugoslovanske emigracije poiskali medsebojni sporazum in se složno borili za polno uveljavitev človečanskih pravic na vsem ozemlju Jugoslavije. Brez kvislingov in steklišev.

Ne smemo pozabiti, da bo potreben velik in združen napor celokupnega Zapada in vseh narodov v domovini, da se prepreči pritisk vzhodnega imperializma, ki nas hoče nekega dne postaviti pred izvršeno dejstvo „Sojuza balkanskih socialističnih republik“.

Nova knjiga

Pred kratkim je izdal v samozaložbi zbirko svojih pesmi soborec Dimitrij Jeruc. Zbirka pesmi „Razgovor s srcem“ ima lično zunanjo obliko na 72 straneh. V tej zbirki je 50 pesmi, ki se nanašajo na spomine v domovini, vojni in emigraciji. Cena knjigi je 10 DM, oziroma 5 dolarjev.

Knjigo lahko naročite pri piscu: Dimitrij Jeruc — Rue Paul Spaak 18 — B 1050 Bruxelles — Belgique ali pa na upravi Tabora.

O zbirki, ki je naš pravi besedni biser v zdomstvu, bo ob priložnosti podrobneje poročal eden izmed naših kulturnih sodelavcev.

ROMARJI

Nagnilo se je sonce,
približal se večer,
Kmalu bo polmrak
ovil ves kraj
z mehkim domotožjem
spominov na trenutke sreče.
In baržun čarobni
nočnega neba
se bo prostril
čez naš obzor široki.
Vzdrhtele bodo
trepetajočih biserov mirijade,
ko blaženstveni šepet tajni
zasviral bo opojne pesmi
na nežne strune
naše koprneče duše.

Romarji smo
na dolgem potu —
čez prepadne vodi nas kleči.
Od trpkih solzá
razbrazdana ti je duša.
Potuhnjenost laži
zarila ti se
v izčrpane kosti.
Raztrgano ti je telo
od ran izdajstva.
In ti nezadržno krvaviš
iz svojega srca,
korak za korakom,
in dan za brezkončnim dnevom.

Vendar
ti nosiš svetli prapor
skoz vrtince divje borbe,
kljub naskakovanju
zveri pohlepnih, krvoločnih
temin hlapcev razbesnelih.

Nisem prišel
da dam vam mir,
temveč sem zasejal
razdor,
sovraštvo, boj.

Tvoja vest edina
more
ti dati mir,
tebi, ki na obzidju
resnice in pravice stojiš,
in iz svojega srca
kri ljubezni točiš
na razpenjene sovrage svoje.

Ne boj se:
kdor išče, najde;
kdor prosi, prejme;
kdor trka, vrata se mu odpró.

Zato s teboj klečim
pred zvezdnim tem oltarjem
in vzpenja se kadilo naše
pred ikone drage, svete.
Ni več daleč že.
Vendar prišla bo okrepitev.
Duhovno obhajilo
vlilo moči nam bo v telo
in od žrtvene Krvi
odžejala se bo
nam duša.

Molimo,
molimo v srcu vedno,
ker naš Gospod
podaja nam
svojo sveto, zmagonosno roko.

Mi smo Njegovo seme,
da z Njegovo iskro
prižigamo plamene,
naj se razvejejo v požar,
v silno, požrtvovalno morje,
ki naj z zanosom svetim
preplavi daljno vse obzorje.
V tem končana naša bo dolžnost.
Mogoče, da v zubljih
sežgano bo telo
in odpró se veličastne dveri,
ko reče nam Gospod:
„Pojdite v mojo slavo,
sluge moji verni!“ — — —

Marija Tomažević – umrla

V nedeljo 28. avgusta 1977 zgodaj zjutraj je na svojem domu v Ramos Mejía, Buenos Aires v 84. letu starosti umrla naša mama Marija Tomažević roj. Pogačnik.

Vedno smo se bali velikih vremenskih sprememb, ker ste bili zadnja leta rahlega zdravja; toda nihče od nas ni pričakoval, da nas boste zapustili tako hitro — ugasnili ste, kot dogorela sveča. V soboto ste ves dan preživel v branju knjig in zalivanju vaših rož.

V nedeljo zjutraj se je ta žalostna novica hitro razširila po Vel. Buenos Airesu. Ves dan so jo hodili kropit številni rojaki in družinski prijatelji. Popoldne so ji zastopniki TABORA prinesli šopek nageljnov s slovenskim trakom. V ponedeljek popoldan je bil pogreb s sv. mašo v Don Boscovem zavodu in od tam na pokopališče Villegas v San Justu. Položili smo jo v atov grob in tako sta po 15 letih zopet skupaj.

Marija Pogačnik se je rodila 3. februarja 1894 v Kamni gorici pri Kropi na Gorenjskem. Že v zgodnji mladosti ji je umrl oče in je zato morala še mlada prijeti za delo. Bila je sestrična prvega jugoslovanskega obrambnega ministra dr. Lovra Pogačnika. Po končani prvi svetovni vojni se je poročila z Jožetom Tomaževićem in je bilo v zakonu enajst otrok. Od teh sta dva umrła že kmalu po rojstvu. Vseh nas ostalih devet otrok pa je srečno preživelo vojno in revolucijo in smo vsi z atom in mamó prišli v Argentino. Meseca majnika 1945 je vsa naša družina zapustila Slovenijo in se umaknila na Koroško. Edino mamina mati, t. j. naša stara mama, je ostala doma, ker je imela 90 let, in ker se je govorilo, da se kmalu povrnemo domov. Od žalosti in zaradi pripovedovanja hudobnih ljudi, da so vso Tomaževićevo družino pobili, je še isto leto umrla. Na sv. večer je ležala na mrtvaškem odru. To žalostno vest so naša mama zvedeli čez pol leta v Lienzu na Tirolskem. Večkrat so imeli željo, da bi šli na mamin grob, a se jim ta želja ni izpolnila. Dobila pa je naša mama v krsto prgišče slovenske zemlje z groba svoje mame.

Težko, toda vedno vdana v voljo božjo je prenašala begunstvo in po-

tem izseljenstvo. Naša mama so bili zelo navezani na Ramos Mejía, posebno zaradi tega, ker so imeli blizu cerkev, kamor so do zadnjega redno hodili k sv. maši. Zelo so ljubili slovensko pisanje, tako knjige, revije in vse ostalo slovensko zdomsko pisanje in so se zanimali za vse dogodke med revolucijo in po njej. Ko so ji ubili sorodnika Petra Arneža na Jesenicah in očetovega bratranca Valentina Tomaževića z vso družino v Semiču, se je šla kregat tudi s partizani. Niso se ji upali nič storiti, ker so vedeli, da ima dva sinova domobranca, ki tudi ne bosta držala križem rok. Do zadnjega dne so nas pustili pri miru. Šele ko smo zapustili vas, so nam vso hišo izpraznili. To jo je bolelo, ker je vedela, s kakim trudom sta z atom to spravila skupaj, a je sodbo vedno prepustila Bogu.

Zato jo je potrla pred leti novica od doma, da ji je v vasi umrl še edini brat. Nad vse hudo ji je pa bilo, ko ji je pred dobrim letom umrl vnuk inž. Franci Prešeren. Ob njegovi krsti je rekla: „Bog, zakaj nisi vzel mene, pa njega pustil?“

Zdaj se naša mama pri Bogu veselijo. Prosite tudi za nas, da bomo tudi mi, Vaši otroci, ko pride ura slovesa, tako pripravljeni na srečanje z Bogom, kot ste bili Vi.

Počivajte v miru v argentinski zemlji!

♦ Podpolkovnik Anton Šproc

Po težki boleznini nas je 10. maja 1977 nepričakovano zapustil naš prijatelj in znanec, bivši aktivni častnik Anton Šproc. Naslednji dan je bil pokopan na buenosaireškem pokopališču na Cha cariti.

Pokojni se je rodil v Tolminu na Primorskem, kjer je njegov oče služboval. Ko je imel pokojni eno leto, se je Šprocova družina preselila v dolensko metropolo Novo mesto in se je zato tudi počutil pravega Dolenjca. V Novem mestu je preživel svojo mladost ter končal ljudsko šolo in gimnazijo. Po končani srednji šoli se je odločil za vojno akademijo, ki jo je na Dunaju končal l. 1918. To leto je razpadla mogočna avstro-ogrska država in je zaživela Jugoslavija. Mladí častnik Šproc se je takoj javil jugoslovanski armadi, v katero je bil sprejet kot podporočnik. Kot častnik je služboval po raznih južnih

krajih države; ko pa se je ustanovilo „planinstvo“, je bil takoj dodeljen tej skupini kot odličen športnik-smučar. Tik pred razpadom Jugoslavije je šel na komandno potovanje, t. j. na „izpit za polkovnika“.

Po končani vojni l. 1945, ga je doletela ista usoda kot vse protikomuniste. Izbral je pot v svobodo in je leta 1948 emigriral z družino v Argentino. Ostal je v Buenos Airesu, kjer je bil ves čas zaposlen pri firmi A. E. G., dokler ni stopil v pokoj. Po upokojitvi se je preselil na svoje posestvo-„kinto“ v Tigre, kjer je z veseljem kmetoval na svoji zemlji, a prav posebno veselje je imel s sadjarstvom.

Pokojni je imel veselo, šegavo dolenjsko naravo in je bil tudi drugače zelo družaben in plemenitega značaja. Dočakal je 78 let. Tu zapušča soprogo Berto in sinova Toneta in Milčka, ki sta oba poročena.

Žalujemo gospej Berti, obema sinovoma z družinama naše iskreno sožalje.

Pokojnika bomo ohranili v najlepšem spominu!

ROJAKOM V DOMOVINI

NARODNI ODBOR ZA SLOVENIJO

Buenos Aires, 27. avgusta 1977

Red.

TABOR (g. inž. Anton Matičič)

Igualdad 1110

1655 José León Suárez

FCGBM, Prov. Bs. As.

Spoštovano uredništvo!

V prilogi Vam pošiljamo poziv Narodnega odbora za Slovenijo „Rojakom v domovini“.

Prosimo Vas, da bi poziv objavili v Vašem cenjenem listu.

Zahvaljujoč se Vam v naprej za uslugo, Vas lepo pozdravljamo.

Za

NARODNI ODBOR ZA SLOVENIJO

Miloš Stare, l. r.

predsednik

Slovinci, Slovenke!

Dvaintrideset let je minilo od konca tragedije druge svetovne vojne, med katero je moral zaradi okupacije in revolucije slovenski narod preživeti morje trpljenja. Kolikokrat je bila izrečena beseda svoboda in kako

željno jo je slovenski narod pričakoval! V dvaintridesetih letih se je mnogo spremenilo, toda slovenski narod — z izjemo partijskih funkcionarjev — ni svoboden. Slovenski narod ne more odločati o svojem življenju, ampak je le predmet, s katerim komunistična partija razpolaga po svoji volji. V Sloveniji ne obstaja in ne sme obstajati nobena politična stranka razen komunistične partije, ki vlada diktatorsko in igra dvolično vlogo: na eni strani podpisuje mednarodne pogodbe o spoštovanju človekovih pravic, na drugi strani pa jih dosledno zatira z vso brezobzirnostjo na vseh področjih zasebnega in javnega življenja.

Navajamo določbe člena 1. a, VII, Sklepne listine konference o evropski varnosti in sodelovanje v Helsinkih 1. avgusta 1975. Poleg 34 držav je sprejel obveznosti izpolnjevanja teh sklepov o spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin za SFR Jugoslavijo njen predsednik Josip Broz Tito. Obveznosti iz navedenega člena so sledeče:

„Države udeleženke bodo spoštovale človekove pravice in temeljne svoboščine, vštevši svobodo misli, vesti, vere in prepričanja za vse, ne glede na raso, spol, jezik in vero.

Pospeševale in spodbujale bodo dejansko uveljavljanje državljskih političnih, gospodarskih, socialnih, kulturnih in drugih pravic in svoboščin, ki vse izvirajo iz dostojanstva, lastnega človekovi osebnosti in so bistvene-ga pomena za njen svobodni polni razvoj.

V tem okviru bodo države udeleženke priznavale in spoštovale pravico posameznika, da izpoveduje in izpolnjuje, sam ali v skupnosti z drugimi, vero ali prepričanje, in da ravna tako, kot mu narekuje vest.

Na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin bodo države udeleženke ukrepale v skladu s cilji in načeli Ustanovne listine Združenih narodov (1945) in s Splošno deklaracijo o človekovih pravicah (1948). Prav tako bodo izpolnjevale svoje obveznosti, zapisane v mednarodnih deklaracijah in sporazum s tega področja, vštevši med drugim mednarodna pakta o človekovih pravicah, če jih zavezujejo.“

Še več. V sklepni listini Helsinške konference je prevzela obveznost, da zaščiti temeljne človeške pravice, katere vsebuje Splošna deklaracija Združenih narodov o človekovih pravicah iz leta 1948. Navedemo jih le nekaj:

„Pravica do zaščite proti vsakemu dejanju, ki bi kršilo človekove osnovne pravice, priznane v ustavi in zakonu“ (čl. 8). „Nihče ni kriv, dokler se mu krivda ne dokaže“ (čl. 11). „Zajamčena je svoboda mišljenja in izpovedovanja“ (čl. 18). „Pravica do svobodnega izražanja in razširjanja svojega mnenja“ (čl. 19). „Pravica združevanja in zborovanja“ (čl. 20). „Vsak ima pravico sodelovati pri vodstvu države“ (čl. 21). „Svobodne volitve“ (čl. 22). „Starši imajo v prvi vrsti pravico odločati o načinu vzgoje svojih otrok“ (čl. 26). „Nobena določba v pričujoči deklaraciji človekovih pravic se ne sme razlagati tako, da bi dajala kakršnokoli pravaico bodisi državi bodisi skupini ljudi ali poedini osebi za podvzemanje ali izvrševanje

dejanj, ki bi imela namen zatreti katerokoli pravico ali svoboščino, navedeno v tej deklaraciji“ (čl. 30).

Vsi vemo, da vladajoči režim v Jugoslaviji in Sloveniji ne izpolnjuje obveznosti sklepne listine Helsinške konference iz leta 1975, da zatira temeljne človekove pravice, navedene v Splošni deklaraciji o človekovih pravicah, ki bi jih morale po svoji obveznosti ščititi. Prav pa je, da še posebej poudarimo, da sedanje oblasti v tem pogledu ne izpolnjujejo niti svoje lastne ustave.

Tole npr. določa ustava SR Slovenije:

Člen 109: „Zajamčena je svoboda tiska, govora in svoboda javnega nastopanja. Občani imajo pravico v sredstvih javnega obveščanja izražati svoje mnenje.“ Člen 209: „Občan ima pravico dajati politične in druge po bude splošnega pomena.“ Člen 210: „Zajamčena je svoboda združevanja in svoboda zborovanja ter drugega javnega zbiranja.“ Člen 214: „Protiustavno in kaznivo je kakršnokoli propagiranje ali izvajanje verskega sovraštva in nestrpnosti.“

Opozorimo le na nekatera dejstva: dosledno zatiranje svobode tiska in združevanja; ne dolgo tega je svetovna javnost zvedela, da je bil v Sloveniji obsojen rojak celo na podlagi zapiskov svojega lastnega osebnega dnevnika; odvezemanje potnih listov brez obtožbe ali obsodbe; grožnje učiteljem, ki hodijo v cerkev „naj si izberejo drug poklic“; vsestranski privilegiji za člane komunistične stranke; zanikanje pravice staršem glede vzgoje otrok; uradno in obvezno poučevanje marksizma; omejevanje svobode kulturnim ustvarjalcem; propagiranje in izvajanje verskega sovraštva in nestrpnosti; neprestani pritisk komunistične stranke na delovanje Cerkve; vse to so vsakdanji pojavi v Republiki Sloveniji, ki imajo svoje korenine v odpravi politične svobode.

Ne osebna, ne verska, ne kulturna svoboda niso zajamčene, če v državi ne vlada politična svoboda. In dokler temu ne bo drugače, bodo tako helsinški sklepi kakor slovenska ustava in Splošna deklaracija le za zunanjo uporabo — brez vsake koristi za narod.

Zadnja leta dvigajo posamezniki in skupine v državah — socialističnih demokracijah —, kjer so osnovne človekove pravice zatirane, zahtevo po izpolnjevanju ustavnih določil in mednarodnih pogodb o zaščiti človekovih pravic. Ti pogumni posamezniki in skupine (v Sovjetski zvezi, na Češkem, Poljskem in drugod) dobivajo množično oporo v svojih državah in tudi moralno oporo svobodnega sveta.

Ko opozarjamo na ta dejstva, ne hujskamo k nasilnemu odporu, marveč Vas pozivamo, da zahtevate izpolnjevanje določil ustave, da zahtevate izpolnjevanje obveznosti o zaščiti človekovih pravic, kot jih je prevzela SFR Jugoslavija v mednarodnih pogodbah, da zahtevate svobodo volitev, ki naj omogočajo vsem državljanom udeležbo pri vodstvu Slovenske Republike.

Slovenski narod je v svoji zgodovini dokazal predvsem z ustoličeva-

njem koroških vojvod preko stoletij zatiranja, da je svoboda temelj njegove biti. Današnji čas terja, da to ponovno dokažemo.

Nikdar nismo pričakovali, da bi KP v nasprotju s svojo ideologijo branila človekove pravice; pričakovali pa smo in še pričakujemo, da bodo dvignili svoj glas vsaj tisti zapeljani rojaki, katerih narodni idealizem je KP zlorabila za revolucijo pod pretvezo osvobodilnega boja. Sedanji moik — posledica razočaranja — bi bil še usodnejši od tedanje zmote.

Ruski disident Sinjavski, ki je preživel v Sovjetski zvezi sedem let prisilnega dela, je prišel do spoznanja, da je v človeški naravi silna težnja po svobodi; vsebuje pa tudi sposobnost, da se prilagodi sužnosti. Naj ne bo sedanja slovenska generacija tista, ki bi zamudila zgodovinski trenutek in pretrgala trnjevo pot bojev našega naroda za svobodo, ki se ni nikdar hotel prilagoditi ne gospodarski, ne politični, pa tudi ne duhovni sužnosti.

Če hočeš biti svoboden, če hočeš, da bo svoboden tvoj rod, potem javno in pogumno zahtevaj ter brani svoje pravice. Krik posameznika bo našel odmev in sprožil plaz, katerega ne bo mogoče ustaviti.

Nihče nam ne bo prinesel svobode, ako je ne zahtevamo sami. Naša moč je v nas samih.

Za

NARODNI ODBOR ZA SLOVENIJO

Miloš Stare,

predsednik

Buenos Aires (Argentina); Cleveland (ZDA); London (Anglija); Napa (California, ZDA); New York (ZDA); Sidney (Avstralija); Toronto (Kanada). -

V maju 1977.

Z zgornjim pozivom so bili slovenski rojaki v domovini seznanjeni pred začetkom prve pohelsinške konference v Beogradu.

Čprav slovensko domobranstvo, pa prav posebej njegov ustanovitelj in poveljnik gen. Leon Rupnik — da naše dejavnosti ne omenjamo — s strani Narodnega odbora in njegovega glasila niso deležni slične lojalnosti, gornji poziv radi priobčamo, da tako temu dokumentu našega časa pripomoremo do čim širšega poznanja. Dovolimo si samo pripomniti, da je poziv zgrešil naslovnik. Sklepi helsinške listine so bili v domovini svojčas objavljeni in jih torej naši rojaki tam poznajo zadosti, da lahko brez nasvetov in še celo pozivov od zunaj temu odgovarjajoče usmerjajo svoje korake za dosego človečanskih pravic. V še večji meri velja to za določila slovenske ustave. Poleg tega so našim rojakom v domovini še v neizbrisnem spominu leta 1942—1945, ko je narod zaradi podobnih pozivov šel

proti komunistom na okope, za katerimi se je njegovo takratno predstavništvo na varnem predajalo nemogočim političnim računom in sanjam, narod pa je zaradi tega leta 1943 doživel Grčarice in Turjak, ki pa tudi še nista bila zadostno opozorilo, da ne bi leta 1945 pretrpel še — Vetrinja... Na svoji težki poti do zopetne svobode rojaki v domovini, ki so preko svojih svobodnih termitov med drugim doslej že vsaj tudi Edija Kocbeka prisilili do poznane, čeprav sicer še zelo malokrvne izpovedi, ne potrebujejo — in še manj želijo — nasvetov in pozivov iz varne tujine. Kar potrebujejo — nujno potrebujejo —, je našo vsestransko pomoč in podporo. To pa bi jim naše zdmsko vrhovno politično predstavništvo lahko dalo v precej občutni meri, če bi pred začetkom prve pohelsinške konference v Beogradu namesto „seznanjanja slovenskih rojakov v domovini“ s tem pozivom, po zgledu stotin predstavništev drugih narodov podoben poziv in seznanjanje z razmerami v naši domovini poslalo diplomatom, ki so takrat zasedali v Titovi prestolnici. To dragoceno priložnost pa je naše zdmsko politično predstavništvo — zamudilo... — Op. ured.

I n m i g r a n t e

Punto final de tu vida
fue un cementerio porteño,
tú, que llegaste soñando,
con retornar a tu pueblo.

Aquel pueblito lejano
lleno de dulces recuerdos
con perfiles de montañas
y brazos al mar abiertos,
alfombrado por campiñas
de matizados reflejos;
perfumado por albahaca,
laurel, tomillo y romero,
alumbrado por estrellas
que parecían espejos.
¡Pueblito de la montaña
nunca volverá a tenerlos!

Llegaste de madrugada.
Cielo azul, río de acero.
Traías en tu mirada
profundidades de océano.

Y un coro de cien palomas
con su aleteo te dieron
la bienvenida porteña.
¡Bravo inmigrante europeo!
Tus manos para el trabajo.
Tu corazón puesto en Dios.
Firme pisaste la tierra
que descubriera Colón.
Con tanto amor te abrazaste
a tu patria de adopción,
que mu pronto parecías
más Argentino que yo.

Aquí nacieron tus penas
y también tus alegrías,
aquí nacieron tus hijos,
aquí formaste tu vida.
Nunca pudiste olvidar
la tierra que abandonaste.
¡Inmigrante que legaste
soñando con retornar!

Aída Federici

DAROVALI SO:

Od 1. 8. 1977 do 30. 9. 1977

Za zavetišče:

Starič Ivan	200
Rupnik Pavle	2.000
Seršen Jure	2.000
Leskovec Alojz	10.000
Keršič Rudi	1.000
Nemanič Jože	6.000
Gutovnik Jože	1.495

Dobiček pri drugi obletnici
blagosl. Zav. v zavetišču 2S.
8. 1977

Rev. Škerbec Jože, cerkv. na-
birka pri maši 28. 8. 77

V spomin na pok. Ignacij Frančiča:
Babič Alojz (dol.)

V spomin na pok. Alojzij Mehleta:
Janežič Janez

V spomin na pok. starše:

Buda Stane in Anica roj. Co-
tič

V spomin na pok žup. J. Kalana:
N. N.

V spomin ob obletnici smrti moža:
Maček Angela

V spomin na p. Tomaževičevo mamo:
Avgustin Franc

Dolenc Vencelj

Repar Jože

Matičič inž., družina

Frančič Ignacij

Oblak Franc

Tomaževič Jože

Amon Janez

Žerovnik Jože

Šušteršič Božo

Keršič Rudi

Potočnik Matevž

N. N.

V spomin na pok. Anton Novaka:

Keršič Rudi

V spomin na pok. Oblakovo mamo:
N. N.

V spomin na pok. Marijo Mikolič:
Šušteršič Janez

V spomin na pok. dr. F. Miheliča:
Z. M. K. D.

V tiskovni sklad gl. „Tabor“:
(v dol.)

Rabzelj Ivan

Rupnik Ivan

Starič Lojze

Horvat Franc

Koritnik Tone

Poljanc Jože

Rebernak Mary

(v pesih)

Tomaževič Lovro

Radoš Martin

Dolenc Jože

Frelog Miloš

Šušteršič Janez

Frančič Ignacij

Est dr. Jože

Erjavec Ida

Dimnik Dušan

Amon Janez

Invalidski sklad Zveze Tabor:
(v dol.)

Rabzelj Ivan

Rupnik Ivan

Starič Lojze

Horvat Franc

Koritnik Tone

Poljanc Jože

Kukovica Jože

Stibernik Tone

N. N.

Jakše Janez

Martinčič Ferdo

Društvo Triglav, Milwaukee

VSEBINA:

Nacimiento del comunismo y sus padres	241
Nastanek komunizma in njegovi očetje	243
Evrokomunizem — novo strašilo v Evropi (A. V.)	244
Človek je dolžan skrbeti za sočloveka (A. Horvat)	247
Slava generalu Rupniku (Dr. M. Stariha)	251
General Leon Rupnik — obveščevalna služba	252
Naše mladike	259
Naše žene	261
Naši možje	262
„Besedica obžalovanja“ (Dr. L. Ilija)	263
...V neserčo! (Dr. Miloš Vauhnik)	272
Romarji (R. šušteršič)	280
Naši mrtvi	282
Rojakom v domovini	284
Inmigrante (Aida Federici)	288

